

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

8-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitlár sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1900.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Kedd, szeptember 11.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: A vendéglősök kongresszusa.**
- A kínai háború.**
- Előkészületek a kongresszusra.**
- Liberális tüntetések a fővárosban.**
- Erzsébet királyné emléke.**
- Kopácsy Juliska és a perzsa sah.**
- Az aradmegyei gazdasági-egylet ülése.**
- Takács Zoltán bankógyára.**
- Kossuthék és Ugronék.**
- Egy viczinális vasut áldozata.**
- Az aradi közszégyen iskolák.**
- Rőpirat Kállay ellen.**
- Tárcza: Pusztai iparosok.** Irta: Tömörkény I.
- Csarnok: Látomás.** Irta: Gró István,

A vendéglősök kongresszusa.

Arad, szeptember 10.

A magyar vendéglősök országos kongresszusán szívesen üdvözljük mindazokat, akik eljönnek holnap városunkba, hogy ügyük fellendítése céljából tanácskozzanak és üdvös határozataikkal hozzájáruljanak az általános jólét emeléséhez és a magyar vendéglősök helyzetének javításához.

A társadalmi életben nevezetes faktort alkotnak a vendéglősök, sőt nem közönséges szólás-mondás az, hogy: *mutasd meg vendéglőidet és megmondom ki vagy a kultur nemzetek sorában.*

A magyar vendéglősök ügyluzgalma és hazafisága nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a külföld irántunk barátságosabb felfogást tanusított, mert a vendéglőipar ma már nálunk a tökéletesedés oly fokára emelkedett, hogy bátran versenyezhetik a külföld elsőrendű kulturállamaival. És a

tények igazolják, hogy az idegenforgalom emelése iránti törekvés teljesen meddő volna, ha a magyar vendéglősök nem általánosan a hivatás teljesítés ily magas fokán. De nem merész az az állításunk sem, hogy az idegenforgalom csak ezen a vendéglősök által megteremtett alapon fejleszthető és ha sikereket fogunk ezen a téren felmutathatni, nem lesz szabad megfélemlenünk a magyar vendéglősök derék gárdájáról, mely a kultura emelésének kérdésében igen jelentékeny munkatárs a magyar társadalomnak.

Mint ilyen munkatársakat üdvözljük a kongresszus tagjait abban a reményben, hogy falaink között egy hatalmas léppéssel előbbre viszik a saját és közvetve az ország jólétének ügyeit. Nagy örömmünkre szolgál, hogy a kongresszus alkalmat nyújt az ország minden vidékéről egybegyűlt vendéglősöknek arra, hogy bennünket közelebbről megismerjenek, hogy szemből-szembe lássák, hogy városunk és környéke a termelés előkelő, sőt elsőrendű fokán áll. És amit árjegyzékből és utazók oktalan önző beszédeiből kiolvasni nem lehet, kiolvashatják e közvetlen szemlélet útján, hogy azon termelési ágak, melyek a vendéglősöket közelről érdeklik, itt nálunk is kiállják a külfölddel a versenyt.

Ez a tapasztalat fejleszti a kereskedelmi érintkezést közöttünk és az ország minden része között, emeli a termelésünket, gazdaságunkat és a kölcsönös megértés útján legalább ezen a téren emeli a magyar, a magyart.

Ily nagyfontosságúnak mutatkozik a

vendéglősök kongresszusa és ép azért, mert tudatában vagyunk annak, hogy kihatásában csak üdvös és áldásos lesz az, örömmel látjuk annak minden egyes tagját.

De örömmel tölti el keblünket még egy magasztos körülmény és ez az, hogy a mai realistikus világban ez a kongresszus nem éri be azzal, hogy anyagi szempontból vitatja, tárgyalja mindenesetre fontos ügyét; nem éri be azzal, hogy gazdasági tekintetben minden lehetőt megtesz a saját boldogulására és közvetve az ország javoltára.

Nem; ezzel csak mint vendéglős teljesítette volna kötelességét és ez nem minden. Az ország vendéglősei lelkesedést hoztak magukkal egy nagyobb és egy szent ügyért is; azon legmagasztosabb ügyért, melyért tizenhárman martir halált szenvedtek e véráztatta földön. A derék vendéglősök egyszersmind kegyeletünknek adnak e szentelt helyen kifejezést ezzel dokumentálva, hogy magyar sziv dobban bennük, mely a leganyagibb munkálkodás közben sem szűnik meg érezni a hazáért.

De nem dicsérjük bennök ezt a lelkesedést, hisz kötelességük ez nekik; dicsérjük bennök azt, hogy ettől a lelkesedéstől áthatva az ő működési körükben a magyarosodás apostolaiává szögödtek és ebben a nagy nemzeti munkálkodásban kiváló részt vesznek ki maguknak.

A társadalom minden rétege átérzi talán e munkálkodás szükségét — de a gyakorlati kivitel mindaddig gyenge és

TÁRCZA.

Pusztai iparosok.

Irta: Tömörkény István.

Ahol a föld nagyobb darabon egy emberé, ahol messze elterül úgy, hogy tanyák nincsenek rajta, csak négy-ötezer hold közepén áll egy-egy major, ott az uraság külön évi fizetésre tart iparosokat. Külön gépészt, aki a vasbikákat javítja, külön a kovácsot, bognárt. Ez utóbbit sikerrel pótolja a magyar gazdasági élet egy érdekes alakja: a faragó-béres. Pompás emberek ezek.

Ahogy az urfélék közül bizonyos hányad kiválik nagy embernek, föltalálónak, lángésznek, aként válik ki a pusztai emberek közül a faragó-béres. Ez nem olyan béres, mint a többi. Ennek nincsen alája adva iga, nem is megy szántani, legföljebb aratás idején fogják a sürgős munkába. Béresnek béres ugyan, csakugy, mint a többi, a fizetése sem több, de a munkája más. Ő ezermester. Mindenhez ért. Ma famunkát végez, holnap kovácsol, holnapután kőműves s épp úgy tud bánni a maltefős kanállal, mint a kétkézvonóval. Meszel és fest, továbbá, ha kell, vikszosra ereszti be az ispán ur szobáinak pádimentumát. De megtalálja az öregbéres elszakadt csizmáját, azután ponyvát varr és foltoz. Góréjt javít, kosarat fon,

de ha valamely béres gyereke a fogaról már nagyon ordít, az ordítás elmulasztása szemponjából a fogat is kihuzza harapófogóval. Van köztük, aki a megállott zseborába is bele tud tekinteni (birtokában lévén a hozzávaló felpápszemnek) s kerekei közé bicskával szurkálván, újra járásra bírja ingerelni. A jó faragó-béres azonfelül főzni is tud valamennyi, ért a pinczéhez. Imerek belőlük egyet, valóságos diszpédányt a csongrádmegyei pusztákon, aki mindezekben fölül még olvasott ember is. Ha teljes sötétben beszélne veled, tisztelt olvasó, ha ruházatát és alakját nem látnád, bizony arra a meggyőződésre jutnál, hogy az az ember, aki itt a sötétben látatlanul a szavaidra felelget, nem béres, hanem ur. A nevét sem feledtem el; amaz oknál fogva nem ment ki az emlékezetemből, mert nemes színművészünkkel azonos: Vizvári Gyula a neve.

A mi szegedi tanyai világunkban persze ilyes emberek, faragó-béresek nincsenek. Itt nincsenek uradalmi terjedelmű földek, itt csak kisbirtokosok vannak. Így hasonló iparosokat nem is tarthatnak a maguk használatára. Ellenben kimentek közbük az iparosok, már azok, akik ott kint munkát találhatnak, miként a kovács és a bognár. Így ment ki más is. Így ment ki annak idején közbük a bába is, így a boltos is, a „pecerájos“. De a boltostól a tudományát hamar eltanulta a pusztai ember s mikor az öreg boltos beadván a kulcsot, el-

ment deszkát árulni, nyomába parasztikus ember lépett. Boltot csinált a tanyához valamely szobájából s mér abban mindent a szerencsedió virágtól kezdve a petlőrijomig és bürszivarig. (A szivarban ugyanis különbségek vannak. Amelyiknek dohánylevelé a külseje, az bürszivar, ellenben a cigáretta papirosszivar név alatt éli világát. Ezekben a boltokban mindenféle áru kapható s egyedüli bajuk az, hogy nincsenek egészen a szomszédban. Némelyik egy óra járásnyira van, a másik másfélre.)

A női ruhavarrók is így kerültek ki, akik a tánczhelyekre való vasárnapi ruhaderekekát szabják. Mindenféle ilyen foglalkozás kihalad közbük, csak egy van, amit be nem vesznek: a cigány. Lakik itt az alsótanyán huszonnyolcezer magyar, aki még cigánymuzsikát nem ismer és rá nem is kíváncsi. A muzsikusbanda nem él meg köztük, de azért kár volna azt hinni, hogy zenéjük nincsen. Van, csak hogy maguk csinálják. Tulajdon maguk állnak össze bandákba, amelyek részben hegedűre, de leginkább kisbögős fuvóhangszerekre vannak szerkesztve. Ugy tudnak sikoltozni rajtuk, hogyha valamely helyen éjszaka mulatság van, órajárányira elhallatszik a nóta. Van olyan banda is, amely „knottából“ furulyáz s a városban veszi trdományához a szükséges hangjegyfüzeteket. Mindegy neki, akármilyen, azt vásárolja meg, amelyik legfölül van abban a cso-

brötlen volt. Amit a politikában e téren vétkeztek és mulasztottak, azt a társadalmom egyes osztálya van hivatva helyreütni és pótolni, és ösmerve látva a magyar vendéglősök hazafiui felbuzdulását és a magyarság szent eszméje iránti lelkesedését, nyugodtan nézhetünk a jövő elé,

Kettős örömmel mondjuk tehát a magyar vendéglősök kongresszusa összes tagjainak: Isten hozott! azzal a forró óhaj-tással, hogy amiben tanácskoznak, amit határoznak üdvhozó legyen nekik és hazánkunk! △

Az aradi községi iskolák.

Arad, szeptember 10.

A községi iskolákban a beiratások befejeződtek. Mint minden évben úgy az idén is zsufoltak az iskolák s ennek leginkább a kiegészítőtanárnok örvendenek, mert ismét szükséges lesz *párhuzamos osztályokra*.

Párhuzamos osztály kell az újtelepi fiúiskolában, hol tavaly is két első osztály volt s így az idén is valószínűleg párhuzamos I. és II. osztályra van szükség. Zsufolt még a Haszinger-utcza leányiskola V. osztálya, melybe 93 növendék iratkozott be, kik közül sokan az Újtelepen laknak, valószínű hogy a párhuzamos V-ik osztályt az Újtelep Erzsébet-utcza leányiskolában nyitják meg.

Általában évek óta mutatkozik az a jelenség, hogy míg a vasutaknál lévő iskolák növendékei évről-évre szaporodnak, addig Sarkad városrészben pedig fogy, de azért ott sem kevés.

Ezzel kapcsolatban felemlítünk egy körülményt, mely már nem új dolog ugyan. Pár évvel ezelőtt az iskolaszék egy tagja indítványozta, hogy szólítsák fel az *államvasutak igazgatóságát*, járuljon valami összeggel alkalmazottai gyermekeinek oktatása költségeihez. Most a vasutasok egy része a *mikalakai* határban, mely közvetlen a vasut melyet fekszik, telepedtek le, ezek kénytelenek gyermekeiket vagy a távol fekvő mikalakai iskolába küldeni, vagy pedig az aradi iskolákban mint vidékiek kétszeres tandíjat fizetni. A vasut igazgatósága talán megszívlelné ezt a körülményt s nem zárkózna el a segély megadásától — mely ráférne városunkra is — hol nem csekély teher

móban, amit elébe tesz a boltos. Így történetét meg annak idején, a tarara-bum-dié kor szakában, hogy amíg a városban még csak kevésbé volt ismeretes a népszerű nótá, a tanyákon már széltében is nagyon fujták a bandák.

Haladtunk kocsival kint a vetések között. Nagyon szép minden. Különösen gyönyörű a rozs, a kukoricza és a napraforgó, továbbá a paprika. Hát jól van ez, jól van: ránk fért. Közben roppan egyet a kocsi.

— Mi baj?

Megállunk és komoly vizitáció tartatik. Hát csakugyan baj van. Eltört a pörgyetyű. A kocsi részeinek mindnyájának meg van a maga külön neve a gazdaember előtt a legkisebbtől a legnagyobbig, s ennek a vasalásos darab fának a neve éppen „pörgyetyű“. Ha eltörik sem tulságos baj, azért a kocsi még mindig kocsi marad s lehet rajta menni. Hanem itt más baj történt. Nagy baj. Nem a mienk a kocsi s éppen ama tanyára igyekszünk, ahova a kocsi való. Már pedig a kocsit törötten vinni haza: lehetetlenség. Irtóztató csufság volna az és esztendőknön át fennmaradna emlékezetül, hogy „no ugyan ezök alá is érdemős volt kocsit adni“. . . . Nincsen itten más mód, mint hogy bognárt és kovácsot kell keresni. Egy ember, aki az uton gyalogosan egy malaczezal haladt (ülbe vitte a malaczezt, hogy gyorsabban járhasson), fölvilágosítást ad a bognár iránt.

az évenként növekedő 200.000 koronát is meghaladó iskolai kiadás.

A polgári iskoláink szintén zsufoltak pl. a fiúiskola két első osztályában több 150-nel a növendékek száma, itt is okvetlenül szükséges egy *harmadik* első osztály.

TÁVIRATOK.

A király a hadgyakorlatokon.

Bécs, szeptember 10. (Saj. tud. táv.)
Ő felsége, Rainer főherceg és György bajor herceg kíséretében a kísérettel ma délelőtt elutazott a galicziai hadgyakorlatokhoz

A transzváli háború.

Fokváros, szept. 10. (Saj. tud. táv. (Reuter). Jó forrásból hire jár, hogy a németalföldi vasutársaságnak Pretóriában lefoglalt iratai közt a társaság amsterdami vezetőségével váltott számos oly irat van, a melyek azt mutatják, hogy a társaság *tényleges hadviselő volt* a burok részén. A társaság műhelyeit ágyujavításokra és ágyugyártásra használta és a csapatoknál lévő alkalmazottainak fizetését tovább is kiadta. Azonkívül a Fokföldre és Natalba vezető vonalakat üzemben tartotta, míg azok a burok kezében voltak, de szétrombolta, mihelyt a burok kénytelenek voltak visszavonulni.

Fokváros, szeptember 10. (Saj. tud. táv.)
Buller tábornok ma délelőtt átkelt a Mauchbergen, a mely tiz mértföldnyire fekszik keletre Lydenburgtól és ismét az ellenségre bukkant. Agyuit Lydenburgig hallották. Methuen tábornok Mafekingből Lichtenburgba vonul a nélkül, hogy jelentékeny ellenállásra találta.

London, szeptember 10. (Saj. tud. táv.)
A Daily Mail jelenti Ficksburgból e hó 6-áról: Az angol csapatok kiűritették Betlehem, Furjesburg, Senegal és Ladybrand városokat, a melyeket a burok ismét megszálltak.

Vasuti karamból.

Bécs, szept. 10. (Saj. tud. távirata.)
Tegnap este a déli vasut *Leobersdorf* álló-

másán összeütközés volt. Egy üres mozdony összeütközött a Payerbachból érkezett személyvonattal. Senki sem sérült meg.

A kínai háború.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Bécs, szeptember 10.

A Pol. Corr. jelenti: Egy Pekingből e hó 1-éről Tokióba érkezett távirat jelenti: Most már meg van állapítva, hogy a kínai császár *Hsuanhuafuban* tartózkodik. A kínai miniszterek az idegen diplomáciai képviselőknél nem hivatalos látogatásokat szándékoznak tenni. Egy e hó 8-áról kelt pekingi távirat azt mondja hogy egy osztály japán lovasság Csinkóig előnyomult és *Csing* herceget a fővárosba kísérte. A japán csapatok őrzik őt, a melyek abban a kerületben állomásoznak, ahol az ő palotája van. Hasonlóképen a többi hercegek palotáit is a szövetséges csapatoknak azok az osztályai őrzik, amelyek az illető kerületekben vannak elhelyezve. A császár hir szerint, tekintettel a komoly helyzetre, azt a rendeletet adta *Csing* hercegnek, hogy a lehető leggyorsabban menjen a fővárosba a nehézségek megoldása céljából.

Sanghai, szeptember 10.

A postával északról számos elkésett jelentés érkezett a tonkui kábelhivatalnak egyidejűleg küldött hírével együtt, hogy a hivatal öt nap óta hátralékban van távirataival és más munkát nem intézhet el. — Pekingi jelentések azt mondják, hogy *Csing* herceg titkára és a spanyol követ, mint a diplomáciai kar doyenje, értekeztek egymással. E hó 1-én a cunghjamen főtitkára és egyik tagja értekezett Macdonald angol követtel és e közben azt mondták, hogy *Csing* herceg megérkezését e hó 3-ára várják. E látogatást a béketárgyalások előhírnökének tekintik. Továbbá jelentik, hogy egy héttel azelőtt a követek és a tábornokok a szent város lerombolásáról tanácskoztak, minthogy a kínaiak elmulasztották, hogy békejavaslatokat tegyenek. Az oroszok határozottan a lerombolás mellett nyilatkoztak, a többi hatalmak képviselői azonban kijelentették, hogy előbb megkérdezik kormányaik. Az angolok ellenállás nélkül megszállták Fengtait. — 300 amerikai lovas a császári vadaskerthben 600 boxert szétszört, közülök 30-at megölt és sokat

— Nem soká köll mönni — mondta — majd egy högyöstetejü házat találak jobbkézrül, ott a bognár. Üssön beléd a ménkü, — szolt a malaczezhöz s ledobta a földre, mert nagyon rugdalózdott.

A hegyestetejü tanyát kellett keresni. Hamar megtaláltuk, mert a környéken ilyen több nincsen. Egy kis házikó az egész, aki pedig építette, az okos ember volt. Mert a hegyes tetőn téli nagy havazásokkor nem áll meg a hó, mint a lapon, hanem leszalad róla és nem roppantja be a tetőt. Aki tanulmányában már egészen a bognárságig emelkedett, az ki tudja fundálni az ilyen tudományt.

Behajtnak a kis ház udvarára. Jön elébünk egy pápaszemes öreg ember, aki bár még nem hetvenedik, de már hatvankodik. — Ez a bognár.

— Baj van? — kérdi.

— Baj.

Szorgalmas és szolgálatkész öreg bácsi ez. Megtekintvén az eltört pörgyetyüt, kijelenti, hogy helyette ujjat kell készíteni. Hát hiszen éppen azt akarjuk. Azonnal munkához fog, fát keres elő, azt fűrészeli faragja s azt mondja közben, hogy félóra alatt készen lesz az egész dolog. De nem eddig, hanem tovább tartott a munka s ez idő alatt volt alkalom széttekinteni a kintvaló műhelyben. Ez nem olyan tanya, mint gondolni lehetne. Ez az egész csak egy szoba, konyha. A szoba egyuttal a műhely.

Az öreg bognáron kívül ott más nem lakik, csak egy csitri, tizéves leány. Az unoka.

— Hát asszony nincsen, bácsi?

Az öreg kitekint a pápaszeme mögül:

— Asszony? — mondja. — Minek az mán ilyen öreg embörnek?

S barkácsol tovább szóltanul. A darabfát olykor a kocsihoz illesztí, méri, végül pedig tudatja, hogy a munka készen van.

— Hát akkor be kell tenni a kocsiba a helyire.

— Jaj, — felel a bognár, — nem lehet. Még a vasalás hibádzik róla.

Bsalódottan néz egymásra az egész társaság, hogy tessék, csak nincsen rajtuk segítve semmivel sem. Hol kapunk mi most itt kovácsot?

Az öreg bognár mosolyog s megadja a kérdésre a választ:

— Itt van tiz lépésnyire.

— Hol?

— Itt a ház mellett.

Csakugyan, a tanyai bognárműhely mellett ott állott a kovácsműhely. A kocsival még csak oda sem kellett menni, a bognár maga vitte át a pörgyetyűt. A kovács — már ugy is illik neki — hatalmas termetű ember és igen kövér. Ez a kintvaló népeknél ritkaságszámba megy: ott nem szoktak hizásnak indulni az emberek. Mlértvén a dolgok állapotát, ő is azonnal munkába kezdett. Egy inas kezdte rakni a tüzet, a másik fujtatott, a harmadik alkalmas vasat kereset elő, tüzesíteni valót. Csakhamar

elfogott és fegyvereket és zászlókat zsákmányolt. Az oroszok és japánok bejárták a környéket 20 mérföldnyi távolságra Pekingtől délre. Sehol sem találtak boxereket. Az újonnan érkezett orosz, francia és japán csapatok e hó 1-én Tiencinből Pekingbe nyomultak elő. A tengerparttól Pekingbe vezető távirósdronyokat naponta elvágják a boxerek. Az összeköttetés fele időn át meg volt szakítva. Az oroszok és japánok által küldöttek kivételével, az összes táviratokat az angolok és amerikaiak által létesített táviróvonalon továbbították.

Kiel, szeptember 10.

A tengerészeti hivatal 48 kocsi rakomány löszert rendelt. Már hajókra is rakták a löszert, mikor ellenparancs érkezett. A löszereket erre visszazárlították a raktárakba.

Peking, szeptember 10.

Li-Huny-Csang sürgősen kérte a kínai császárt és az özvegy császárnét, hogy térjenek vissza Pekingbe.

Sanghai, szeptember 10.

Az itteni konzulok jegyzéket intéztek kormányukhoz, melyben veszedelmesnek mondják Peking kiűrését.

Berlin, szeptember 10.

Október elején két újabb katonai ekspeditio indul Bremerhaefenből Kinába. A két csapatban összesen 11,000 ember lesz.

Berlin, szeptember 10.

Inkuból jelentik, hogy ott négy boxert lelőttek a németek, mivel kiderült, hogy résztvettek a németek legyilkolásában.

Berlin, szeptember 10.

Kinában nagy az elkeseredés a németek ellen. A rendőrminiszter jelentést tett arról, hogy *miképpen lehetne a németeket kipusztítani az ország területéről.* Az anyacsászárné beleegyezésével, e jelentés következtében, kiáltvány jelent meg, melyben *díjakat tűznek ki a németek fejére.* Egy férfi meggyilkolásáért 50 taél, egy nőért 40, egy gyermek pedig 30 taél a bérösszeg.

pattogott a kalapács a pörölyön, verte a vasat a mester, egy inas pedig czipfrázta a hangot hozzá a kalapácsos, mint az már kovácsműhelyekben szokás.

A pörgetyű elkészült és a két mester: kovács és bognár a helyére illesztette. A munka árát kérdeztük. Uly kicsi árat mondtak, amelyért városi iparos talán a szerszámja nyelét sem fogja meg. No így készen voltunk. A lovak (amelyek éppen nem bánták a megállást), a kocsi elé álltak. Elkezdte. De egy ember még a kocsiról odaszólt a kovácshoz:

— Hát mester ur, érdemes itt kint három inast tartani:

Elgondolkozva felelt a kövér kovács:

— No, tudják, nem lehet mondani hogy érdemes volna. Ami igaz, az igaz.

— Akkor miért tartja őket?

A kovács lassan mondta:

— Közülük csak egy idevaló. A másik kettő székőj. Onnand az Erdéjországbul. Ugy hozattam őket ide. Tuggyák, szögény sors van ott a högyek közt nagyon.

Hatamas, párnás kezét az egyik piros mellényes, szöszke székely gyerek fejére téve, meleg büszkeséggel mondta a kövér kovács:

— Atila vérei ezek, uram.

... Azután, míg a kocsi a néptelen uton haladt, el lehetett gondolkozni ezen. Hogy mik vagyunk mi, állítólagos urfélék, az ilyen ember magyarságához képest.

Röpirat Kállay ellen.

— Válasz a „Budapesti Szemle“ cikkére. —

Arad, szeptember 10.

A „Budapesti Szemle“ legutóbbi számában Kállay Béni közös pénzügyminiszter, Bosznia kormányzójának egy védekező tanulmánya jelent meg feleletképpen azokra a heves támadásokra, melyekkel őt az utóbbi időben oly gyakran illette a magyar sajtó. A védekező iratból mutatoul leközlöttünk annak idején egy részletet.

Ma „Egy travniki mohamedán“ aláírással Kállay és Bosznia-Hercegovina czimvel hosszabb röpirat érkezett hozzánk Budapestről keltezve. A röpirat a „B. Sz.“ cikkével foglalkozik és Kállay védiratát az ellenadatok egész halmazával gyengíti meg.

A röpiratból adjuk a következőket:

A Kállay-féle cikk szerint mi magunk sem tudjuk jóformán, hogy voltaképen mit is akarunk elérni. Duzzogunk, magunkban duzzogunk, de nem vagyunk tisztában vele, hogy mi után törekszünk is hát.

Ezt a cikk érdemes szerzője csak nem hiszi komolyan? Csak nem véli igazán, hogy ezer, meg ezer ember minden komoly és érthető ok nélkül elégedetlenkedjék? Hogy Bosznia-Hercegovinában mozgalom van, mert a tömeg azt látja, hogy néhány vezérember szerint így kell lennie?

Nos hát a mi mozgalmunknak a célja, hogy:

1. Megkapjuk a mohamedán egyházi autonómiát, már csak azért is, hogy kellő iskolai reformokat létesíthessünk.
2. Hogy az erőszakos katholizálás véget érjen.
3. Hogy a horvát propagandával ne zaklassanak bennünket, mert utáljuk mindazt, ami horvát.
4. Hogy respektálják szokásainkat, tradícióinkat és hogy jogokban is legyen részünk.

Mi van e követelésekben, e törekvésekben, érthetetlen? Mi az ezekben a dolgokban, a mi törvényellenes? Mi az e dolgok közt, amit a hatalom ne teljesíthetne?

Ime, abban a négy pontban elmondottam azt, amit óhajtok és a mit el akarunk érni. Vajjon megérdemeljük-e ilyes törekvéseinkért, hogy üldözzenek bennünket? Pedig üldözésben van részünk, oh de mennyi, de mennyi!

Ezt az ellenszenvet pedig csak arra tudjuk visszavezetni, hogy igaz szimpátiával viseltetünk a magyar nemzet iránt.

Mi mohamedánok végtelenül tudunk gyűlölni, igaz. Hízlegek vele a fajomnak, hogy eleven észszel is van megáldva. De szeretni is nagyon tudunk és hálásak is nagyon tudunk lenni. A magyarság pedig csak hálára és szeretetre adott nekünk okot. Már az okkupáció idején, véres napokon, a mikor a haldoklók hörgése töltötte be a levegőt bércezes hazánkban, már akkor is megtanultuk becsülni a magyart és fölfedeztük, hogy milyen más, mennyivel becsületesebb, mennyivel egyenesebb a karaktere, mint az osztráké. Megszerettük őket, és a szeretetünk csak nőtt azóta, a mióta Ausztria-Magyarország az ur Bosznia-Hercegovinában. A magyar katonák a megmondható: nem találnak-e testvéri érzésre közöttünk, olyan testvéri érzésre, a minőt másokkal szemben egyáltalán nem tanusítunk.

Es ime, megkezdődött azután a mi akciónk. Egy nagy küldöttségünk feljött Budapestre és ez a deputáció, mely a bosnyák-hercegovéz mohamedánság színejavából állott, meghatottsággal látta, hogy Budapest magyarjai mily rokonszenvet tanusítanak irántunk. Nem toltuk fel magunkat, nem kértük a szimpátiát, a baráti érzés magától kínálkozott felénk és mi annál inkább is tudjuk azt megbecsülni.

... Felette érdekes a röpirat azon része, mely a horvát propagandával foglalkozik.

A horvát propaganda dolgáról — mondja a röpirat — a Kállay-féle cikk csak per tangen-tem beszél. Pedig ez az ügy megérdemli, hogy igen alaposan foglalkozzunk vele.

Kétségtelen, hogy ez a horvát propa-

ganda is tisztán Ausztria érdekében történik, oly czélzattal, hogy a magyar nemzettől minél jobban szeparáltassunk. Hangsúlyozom kell, hogy a katolikus propaganda és a horvát propaganda tulajdonképen egy és ugyanaz.

A kormány a legmesszebbmenő módon támogatja ezt a horvát propagandát, hogy így aztán mi elhorvátosodjunk és keresztényekké legyünk.

Az emlékezetes Trebevic-ünnep a legjobb bizonyíték arra, hogy a kormány áll a horvát propaganda mögött. A zágrábi egyesületek tagjait elláttak utiköltséggel, ingyen állítottak rendelkezésükre vonatokat, ingyen adtak nekik szállást, ingyen adtak nekik ételt-italt nemcsak Szerajevóban, hanem elindulásuk napjától egészen a hazaérkezésig, sőt hogy a Trebevic ünnep minél jobban sikerüljön, jelentékeny összeget is utaványozott a kormány az ünnepség czéljaira.

Nem nyilvánvaló támogatása-e ez a horvát propagandának?

Igaz, hogy a mohamedánok tüntetőleg távol tartották magukat a Trebevic-ünneptől és a kormány emberei csak nagynehezen tudtak fogni néhány hivatalos alkalmazásban lévő mohamedánt, a kiket aztán azzal mutattak be, hogy:

— Ime, a mohamedánok is rokonszenveznek már a horvátsággal!

Volt azon az ünnepen osztrák zászló, volt horvát zászló, csak magyar trikolor nem volt látható. Természetes! Hiszen ugy akarják feltüntetni Magyarországot, mintha az csak jelentéktelen provinciája volna Ausztriának! Hiszen a mi iskoláinkban is ugy tesznek, hogy osztrák históriát tanítanak ugyan, de a magyar történelemről, a mely pedig mégis csak valamivel közelebb áll hozzánk, egyáltalán szó sincs. Magyarország egy semmi, Magyarországgal nem kell foglalkozni, Magyarország teljesen jelentéktelen pontja a világnak, csak Ausztria a valami.

Ki nem látja mindezekből, hogy bennünket mint iparkodnak präparálni Ausztria számára?

Egy viczinális vasut áldozata.

— A nagybecskereki raktárházi gondnok öngyilkossága. —

Arad, szeptember 10.

Röviden megemlékeztünk már arról a szenzációs nagybecskereki öngyilkosságról, amelynek szerencsétlen hőse Fischer Lipót a torontáli helyi érdekű vasut raktárházi gondnoka. Ujabbán a következőket jelentik az esetről:

Fischer egy szerencsétlen vasuti politikának lett előbb a koldusa, utóbb pedig saját vérével fölavatott áldozata. A szerencsétlen embert a torontáli helyi érdekű vasut tette tönkre, a mely országos hirhedségre tett szert rövid idő alatt, milliókat emésztett fel, száz meg száz visszánovást, fegyveres ellentállást szült már akkor is, mikor még az első sineket rakták le és megszavatták a községekkel a horribilis hozzájárulási költségeket, melyek még nagyobb küzdelembe sodorták azt a szegény, tíz perczentes utadóval s mindenféle vizszabályozási díjakkal amugy is elsanyargott népet.

Fischer néhány év előtt került Nagybecskerekre mint szerény gyakornok, aki 40 forintért dolgozott egy szállítási vállalkozó irodájában. Később aztán olyan élénk kereskedői szakismeretről tett bizonyosságot, hogy átvették a raktárhoz, melynek csakhamar gondnoka lett. Akkoriban épült ki teljesen a torontáli viczinális, amely a rossz tervek folytán belátta, hogy itt legföljebb egy boldogulhat, ha kezelésbe veszi a legélénkebb vonalat, a külön álló *temesvár-módosi* szárnyat.

Magának a Thév-nek a vonatait egy-egy érdekszövetség léte itette a közönség kívánalmainak teljes meilőzésével. Minden torontáli nagyur ambicionálta, hogy külön vasutja le-

gyen s így keletkeztek a gróf, *Csekonics*, báró *Nikolics*, báró *Dániel Ernő*, és a *Dániel László* féle szárnyak. Ezek a vonalak egymás között konkurrálva nemcsak hogy forgalmat nem tudtak létesíteni, de tönkretették Nagybecskerek kereskedelmét, iparát, úgy hogy jelenleg minden Temesvár felé gravitál.

A Thév vasuti politikája azután, ami tulajdonképen az egyes érdekszövetségek versengése volt csak, sokat remélt a temesvár-módosi vasuttól. Ulyan szerződést kötött vele, amely meghazudtolta a józan ész egyszerű számításait s kézzel fogható bizonyosságot tett róla, hogy mi lesz a vége.

Itt kezdődik *Fischer működése*. Mint a raktárházak gondnoka, szerződést kötött a vasutal a szállításokra nézve. Mikor aztán nagysokára rájöttek, hogy a kezelésbe vett módosi vasut csak fokozza a deficitet, fel akarták bontani a szerződést. Igen ám, csak hogy akkor előállt a vasut a szerződés egyik pontjával, mely kimondja, hogy a szerződés felbonthatatlanná válik, ha a vasut évente és kilométerenkint 2700 forintnyi forgalmat képes kimutatni.

Arra kellett hát törekedni, hogy ezt a forgalmat elérjék s ettől kezdve akármi érkezett Nagybecskerekre, azt mind a temesvár-módosi vonaton szállították. Megvolt, hogy a vasut talpfákat hozatott a saját céljaira és elszállíthatta volna ezt saját vonalán, Zombolyán keresztül, anélkül, hogy fizetnie kellett volna érte. S mégsem arra, hanem előbb *Módosra vitték*. ott külön rovatolták s csak azután szállították Becskerekre, illetve számították Becskerekig. Így történt ez sok más mindennel, mert hát a forgalmat ki kellett mutatni s megtették ezt a vasut rovására.

Fischer ezekert a szállításokért 60 százalék refokeziót kapott, a kereskedelemügyi miniszter leküldte dr. *Bacsinszky* Vladimir miniszteri biztost, hogy csináljon rendet a telhetetlen viczinális ügyében.

Fischer Lipótót, a ki az országos raktárházak megkerülésével végezte ezeket a manipulációkat (eddig titok, hogy kivel egyetemben) át akarták helyezni valamelyik horvát tárházhoz, ő azonban a ki az idők folyamán mintegy 80,000 forintnyi vagyont szerzett már gának s előkelő társadalmi pozíciót vívott ki Nagybecskerekben, — nem volt hajlandó elhagyni a várost inkább lemondott. Sztétugrasztották aztán az egész nagybecskereki tárházat s főnöknek *Szücs* szegedi hivatalnokot tették meg.

Fischer ettől kezdve sokat járt Budapesten s börzspekulációkba kezdett. Hirtelen akart meggazdagodni, de egyszerre csak ott találta magát a kezdet kezdetén, mint egyszerű szegény ember, aki azt is elvesztette, amit évek hosszú során keresztül keserves munkával keresett. A szegénységgel félt újra megküzdeni, inkább a halált választotta.

SZINHÁZ ES IRODALOM.

* Gyászünnepély a fővárosi színházakban.

Erzsébet királyasszonyunk szomorú halálának második évfordulóját kegyeletesen ünnepelték meg a fővárosi színházakban. A *Vigszínházban* előadás előtt *Balla* Miklós *Erzsébet királyné* című költeményét szavaltá *Haraszti* Hermin. A *Népszínházban* a kegyeletteljes előadást *Barna* Izsó gyásznyitányával kezdték meg, melynek komor hangfejtése méltóan tolmácsolta egy egész nemzet sajtó fájdalmát. Ezt követte *Makai* Emil jeles költőnknek *A királyné emlékezte* című költeményének elszavalása. *Szirmai* Imre sa közben a háttérben fellebbenta hátsó és láthatóvá lett a királynénak oltárra zobra, mely fölött kezét áldólag kiter-

jesztve egy angyal lebegett. És mikor *Szirmai* a költemény e részéhez jutott: „Isten trónja előtt imádkozzál érettünk” — a közönség meghatottan állt föl helyéről és halotti csöndben állva hallgatta végig a megható költeményt. Ugyancsak kegyeletesen ünnepelték a gyásznap emlékét a városligeti szinkörben és a fővárosi nyári színházban is.

Távirati tudósításunk egy szóval sem emlékezik meg arról, hogy a *Nemzeti színház*, az ország első színháza is kegyeletesen ünnepelt volna e napon. Talán nem fér össze a *Nemzeti színház* előkelőségével a gyásznap megemlékezés?

* **A Magyar színház gyásza.** *Zelenka-Borbély* Irma, a magyar színháznak szép tehetségű és kedvelt tagja, hosszas betegség után, tüdővészben meghalt. A fiatal színésznő élete tavaszán, alig husz éves korában fejezte be sokat ígérő pályáját. Előbb *Rakoczay* majd *Csóka* társulatánál működött és mindenütt a közönség becézett kedvence volt. A korán elhunyt művésznő tragikus sorsa iránt általános a részvét pályatársai körében.

Erzsébet királyné emléke.

— A második évforduló. —

Arad, szeptember 10.

A genfi tragédiának elkövetkezett a második évfordulója. A magyarok királynéja, kinek az alakján szeretettel csüggött a két ország millióinak szeme, immár két év óta pihen a kapuczinusok csöndes sirboltjában. Még alig gyógyultak be a szívek sebei, melyeket a nagy tragédia felfakasztott, s már is elkövetkezett a szomorú gyász emléke, hogy újra lelkünk elé idézze annak a jóságos matronának a képét, kinek áldás és szeretet volt minden cselekedete, kinek nagy és gazdag volt a lelke s a kinek meg kellett halni akkor, midőn szívében a kiengesztelődés, a megnyugvás, a megbékülés magasztos érzéseit hordozta.

Ennek a fájó emlékek szentelte a mai napot az egész ország. Minden vidéken gyászoltak ma s kivette a kegyeletes megemlékezésből maga részét *Arad* is. A minoriták templomában *Csák* Czirjék dr. rendfőnök gyászmisét mondott, melyen a hatóságok, hivatalok, testületek fejei és nagy közönség vett részt. A templom hajóját gyászleplekkel vonták be s a gyász színét viselte magán a templom bejárója is.

Az utcza képén is meglátszott a gyász. Mindenfelé, középületeken és magánházakon fekete lobogókat lengetett a szél.

Hogy a magyar és osztrák fővárosokban miképen emlékeztek meg a mai évfordulóról, arról a következő távirati tudósításokat vettük:

Budapest, szeptember 10.

Kegyeletes módon ülte ma meg a főváros közönsége *Erzsébet* királyné halálának évfordulóját. A középületekre kitűzték a fekete lobogót, a templomokban gyászmiséket tartottak s testületek és iskolák gyászünnepélyeket rendeztek.

A hivatalos gyászistentisztelet délelőtt tíz órakor volt a budavári koronázó Mátyás-templomban, a melyet erre az alkalomra gyászpompával díszítettek föl. A főhajó közepén állott a királyi ravatal nyolcz sor gyertya és kandaláber közt. A ravatalon ott feküdtek *Erzsébet* királyné koronái, továbbá a spanyol udvari etikett által előírt fehér keztyű és nyitott fekete legyező, valamint a csillag keresztrend és nagy szalagja. A ravatalon és a templomnak feketével bevont oldalfalain ott csüngöttek a királyné színes czimerei, alattuk e felirással: „*Erzsébet királyné, született 1837. december 24-én, meghalt 1898 szeptember 10-én.*” A ravatal körül a tudományegyetem diszruhás pedellusai alkottak díszőrséget, míg

a főhajó hosszában alabárdos koronaőrök álltak sorfalat. A templom előtt *Szirmai* kapitány és *Beniczky* felügyelő vezetésével nagyszámu rendőr ügyelt a rendre.

A gyászleplel bevont szentély padosorai-ban ültek jobbra fekete diszmagyarban a megjelent előkelőségek. Ott voltak: *Wlassics* Gyula, *Lukács* Béla, *Darányi* Ignác és *Ploze* Sándor miniszterek, *Tarkovich* József államtitkár, *Szabó* Miklós, a kuria elnöke, *Tallian* Béla a képviselőház alelnöke, *Bánffy* Dezső báró főudvarmester, *Latkóczy* Imre a közigazgatási bíróság alelnöke stb. stb.

Bécs, szeptember 10.

Erzsébet királyné halálának évfordulója alkalmából ő felsége és az uralkodóháznak itt időző tagjai jelen voltak a Hofburg plébánia-templomában tartott vigilákon.

Erzsébet királyné halálának évfordulója alkalmából ő Felsége ma reggel megjelent a Kapucinusok sirboltjában és imádkozott a királyné koporsójánál. Távozásakor ő Felségét az egybegyűlt közönség üdvözölte.

A Hofburg plébánia-templomában ma tartott gyászistentiszteleten jelen volt ő Felsége, a főhercegek, a főhercegnők, az udvari méltóságok, *Goluchowszky* gróf külügyminiszter, *Körber* és *Szell* miniszterelnökök, az osztrák miniszterek, *Széchenyi* gróf magyar miniszter, a helytartó, a tábornoki kar, a főnemesség és a főbb hivatalnokok. A többi templomokban is gyászmiséket mondtak nagy közönség jelenlétében.

Kopácsy Juliska és a perzsa sah.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 10.

A persa sah Marienbadban való tartózkodása alatt kellemes szórakoztatásáról gondoskodott, az ottani színház élelmes igazgatója és hogy ezen gondoskodásában rátermettségét bizonyítsa, *Kopácsy* Juliskát a magyar szubrettek elsejét szerződtette a sah tiszteletére rendezett előadásokra.

A művésznő bucsu fellépéseül adták a „*Modell*” című darabot, melyben fényesen ragyogtatta énekét, temperamentumos játékát és hódító tánczképességét.

A persa sah páholyából nézte az előadást; szemét le nem vette a színpadról és a művésznő minden egyes énekszama után lelkesen tapsolt. Elragadtatásában az első felvonás után megbizottját leküldte a színpadra azzal az üzenettel, hogy a művésznő másnap délben jöjjön hozzá és nála a lakásán mutasson be egyet-mást gazdag repertoárjából.

Kopácsy Juliska elfogadta a kitüntető meghívást és gyorsan összeállította a műsort, melylyel a hatalmas saht szórakoztatni kívánta. A műsorba több magyar dalt, magyar tánczot vett fel és ezek révén óhajtotta a hatalmas uralkodóval a magyar zenét és tánczot megismertetni.

Ma délelőtt a sah fényes környezetében fogadta a művésznőt és csakhamar kezdetét vette a matinée, mely nemcsak *Kopácsy* Juliskának, hanem általa a magyar színművészetnek, a magyar zenének is nagy dicsőséget szerzett. A sah a szó szoros értelmében el volt ragadtatva és a művésznő előtt a leghizelgőbb szavakban nyilatkozott és különösen kiemelte, hogy a magyar dalokban és tánczban a nemes tűz és szenvedély szinte heviti a keblet.

A művésznő egy teljes órán át játszott, énekelt és tánczolt és a kis, fényes társaság nem tudott betelni a valódi művelvezettől.

Előadás után a hatalmas sah sajátkezüleg ajándékozta meg gazdagon a művésznőt, átadván neki egy gyönyörű gyémántokba foglalt és

türkizekkel diszitett antik persa ékszer, egy óriási gyémánt medaillont, fülbevalót és remek gyűrűket.

A művésznő már távozni akart, amidőn a sah feléje közeledett és felkérte, hogy csütörtökön ismét jelenjen meg nála egy matinéra. *Kopácsy* a csütörtöki matinén kizárólag magyar zeneszerzők műveit veszi fel műsorába a sah egyenes kívánságára.

Kossuthék és Ugronék.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, szeptember 10.

A függetlenségi Kossuthpártnak egyik tekintélyes tagja a Kossuth- és Ugronpárt egymás közti helyzetéről fővárosi munkatársunk előtt a következő érdekes nyilatkozatot tette:

— Mi a szándéka *Ugron* Gábornak és pártjának a jövőre nézve, azt természetesen nem tudom, de azt hiszem, azt még ők maguk sem tudják, mert tudtommal pártkonferenciát csak októberben tartanak. Azt azonban, hogy még a képviselőház előtt feloszlanának, *nem hiszem*, valószínűbb az, hogy új programot készítenek elő és ennek alapján alakulnak meg új párttá, a mely felfogásom szerint középpártot képezne a kormánypárt és függetlenségi párt között. Ez *Ugron* Gábornak régebben is szándékában volt. Fenntartja-e a jövőben is e tervet a legutóbbi események után, nem tudhatom, de nem tartom valószínűtlennek.

De hogy tulajdonképeni kérdésére rátérjek, lehetségesnek tartom-e, hogy az Ugronpárt velünk egyesüljön, határozottabban válaszolhatok.

Én ezt teljesen kizártnak tartom. És itt nem is abból a szempontból indulok ki, hogy mi, illetve a Kossuthpárt foglalnának-e az ellen állást? Bizonyos, hogy kevesen vannak már ma a mi pártunkban, a kik az egyesülést szívesen vennék. De azon fordul meg a kérdés, hogy maguk *Ugronék* sem kívánkoznak közénk. Nem pedig azért, mert sokkal élesebb és mélyebb ellentétek választanak el minket egymástól, semhogy azokat egy könnyen áthidalni lehetséges volna.

Nagyon téved az, a ki azt hiszi, hogy az egyházpolitika az akadály a mi egyesülésünknek. Azon már hál' Istennek régen túl vagyunk. Az egyházpolitika csak explózió volt, a melyre a végleges szakadásnak be kellett következnie. Az ellentéteket az a törekvés keltette fel, hogy *Ugron* Gábor pártját régi időktől fogva ugynevezett *kormányképessé* akarta tenni. Az első lépés erre a delegációba való bemenetel volt. Ezt az első ízben kudarcot vallott ténykedést *Ugronék* a múlt évben reaktiválták.

Mi konzervatív függetlenségi perhorreskálunk minden olyan lépést, vagy eltérést, a mely a párt régi közjogi programján bármit is változtatna. Ha vannak olyanok a mi pártunkban, akik erre hajlandók volnának, az úgy derülne ki, ha *Ugronék* tényleg valamely középpártot alakítanának s akkor közülünk azok, akik azzal a programmal egyetérténeek, kívánnának az anyapártból.

De ezek száma igen kevés. Legfeljebb 4—5 ember.

A személyi ellentétekről nem beszélek, mert nem akarom kihegyezni az amúgy sem barátságos viszonyt.

Ami már most a választásokon való fegyverbarátságot illeti, ezt igenis lehetnek tartom. Ez természetes is. Minden választáson volt bizonyos egyezés az ellenzéki pártok között. — Nincs tehát semmi akadály annak, hogy bizonyos egyezés a Kossuth- és Ugronpárt között

is fennálljon, ha erre a két párt még a választások között megegyezik.

Egyéb kérdésére ezuttal nem felelhetek. Majd elválnak októberben.

... A Kossuth-párt egyik tagjának fent idézett nyilatkozatára megjegyzi tudósítónk, hogy a radikális Kossuth-párt és a reakciónárius *Ugronék* között a fegyverbarátág ez idő szerint nagyon is valószínűtlen.

MULATSÁGOK.

(=) Zászlószentelés. A simándi iparosok társulata e hó 8-án tartotta zászlószentelési ünnepélyét, mely nagy fényvel zajlott le. — Zászlóanya *Urbán* Ivánné urhölgy volt. A zászlószegékből befolyó jövedelmet, mely 1000 koronát tesz ki, ipariskolai alapítvány létesítésére fordítják. Az ünnepély után banket volt, este pedig táncz.

Liberális tüntetések a fővárosban

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 10.

Az egyetemi ifjak mozgalma, mely a liberálistus zászlajának lobogtatására támadt, a mai napon lelkes tüntetést eredményezett, melyben a liberális eszmék éltetése és a klerikális, reakciónárius törekvések elleni hangulat kifejezése nyert megnyilvánulást.

A liberális ifjak este 8 órakor a „Sasfoglaló“-ban ülést tartottak, melyen *Szundy* elnökeljölt elmondta programbeszédjét. Ostorozta ebben a reakciónárius törekvéseket, melyek az ifjuság egy részénél jelentkeznek. Ez ellen tiltakozik a liberális ifjuság, mert a magyar ifjak mindenkori a liberálistus zászlóvivői voltak. A beszédet hatalmas éljenzés kísérte.

Az ülés után banket volt, melyen négyszázan vettek részt.

Tízegy órakor, mikor a társas vacsora véget ért, az ifjuság csoportosan kivonult a teremből s az Irányi- és Kossuth Lajos utcákon s a Kerepesi-uton végig, folytonosan éltetve a liberálistust, a Dohány-utczába tért az „*Otthon*“ irók és hírlapirók körének épülete elé.

Itt, lelkes éljenzések után, az „*Alkotmány*“-nak több példányát elégették az utcán. Mig a reakciónát jelképező papirlapok lángja lobogott, harsányon hangzott a kiáltás:

— Eljen a liberálistus!

— Abczug a néppárt! . . . Abczug a klerikálistus!

A rendőrség, értesülve a dologról, kivonult a dohány-utczába. *Sally* kapitány vezetése alatt nagy csomó lovas és gyalogos rendőr jelent meg, de az ifjuság ez idő alatt elvonult. Egyrésztük elosztott, másrésztük pedig betért az *Otthon*-kávéházba.

Az ifjaknak az volt a tervük, hogy az *Alkotmány* szerkesztősége előtt tüntetést rendeznek. Ez azonban tudomást szerzett erről és *Sally* kapitány figyelmeztette az ifjuságot, hogy karhatalommal is kész megakadályozni szándékukat.

Az egyetemi ifjak erre benmaradtak a kávéházban, a rendőrség pedig kinn várta a következendőket. Újfél jóval elmúlt s a készenlétben álló rendőrök még mindig ott őrizték a kávéházat.

Előkészületek a kongresszusra.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 10.

Holnap, kedden veszik kezdetüket azok az ünnepek, melyeket a kávécsok és vendéglősök kongresszusa, valamint az aradi pinczér-egylet ötvenéves jubileuma alkalmából rendeznek Aradon. Ma délután utoljára tartott ülést a rendező-bizottság, mely most az utolsó napon kettőzött buzgalommal végzi nagy munkáját.

A vendégek nagyrésze kedden érkezik a délutáni és esti vonatokkal. A helyi rendezőség a nagyobb csoportokban jövő vendégeket a pályaudvaron fogadja. Eddig 275 vendég jelentette be jövetelét.

Az első nap programjába az ismerkedési estélyt vették be, mely este 8 órakor lesz a „Fehér-kereszt“ szálló télikertjében. Az ünnepek sorrendjét ismertettük már. Megemlítjük még azt a részét a kongresszusi napoknak, melyet a kegyeletnek szentelnek. A kongresszus tagjai megkoszorúzzák a vértanúk szobrát és vesztőhelyét. Eddig tizenkét koszorú elhelyezését jelentették be, közöttük a budapesti vendéglősök ipartársulatának koszoruját, melynek szalagját a következő felírás díszíti:

A szabadság örökéletű vértanuinak.

A budapesti vendéglősök ipartársulata.

Kegyeletes cselekmény lesz, hogy a 13-iki társas estélyen az Aradon felállítandó *Kossuth-szobor* alap javára gyűjtést rendeznek.

Csütörtökön, 13-án lesz a gyoroki kirándulás a szálló- és borkiállítás megtekintésére. E célból külön vonat indul déli 12 óra 20 perczkor Aradról s este 7 óra 40 perczkor érkezik ide vissza.

Az ünnepség főrészei a vendéglősök kongresszusa, a szállodások, vendéglősök, kávécsok, pinczerek és kávécsokközgyűlése, valamint az aradi pinczér-egylet jubileumi ünnepélye a „Központi-szálló“ disztermében lesz. A kongresszust 12-én délelőtt 9 órakor, a közgyűlést e napon délután 3 órakor, a jubileumot pedig 13-án délelőtt 9 órakor tartják meg. A termet ez alkalomra impozánsan feldisztatik, mire nézve már erősen folyik a munka.

A szakbelieken kívül Arad közönsége is hozzájárul az ünnepléshez. Az épületeket fel fogják lobogózní, hogy ezzel is kimutassa a város magyar vendégszeretetét.

Takács Zoltán bankógyára.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 10.

Takács Zoltánnak, amint lassankint kiderül, az egész országban voltak büntársai. Most *Baracskán*, *Takács* állandó lakóhelyén akadtak olyan nyomokra, amelyek alapján a vizsgálatot ott is megindították. A martonvásári takarékpénztárnál ugyanis tegnapelőtt *Pál* Gábor, *Takács* Zoltán tőszomszédja, száaszt adott át, amely — mint később kiderült, hamis. Amint ez nyilvánvalóvá lett, a takarékpénztár egyik tisztviselője azonnal *Baracskára* ment, valamint értesítette a dologról a martonvásári csendőrséget is, amely a vizsgálatot megindította. A vizsgálat egyik eredménye az, hogy *Mészáros* János előkelő *baracskai* gazda, akinél szintén találtak hamis száaszt, tegnap este felakasztotta magát.

A vizsgálat más részről is szorgosan folyik. A *Sárospatakon* letartóztatott *Szabó* Sándort és fiát átkísérték a fővárosi kir. ügyészhez.

A budapesti rendőrség ma letartóztatott egy *Lónyay*-utcai fényképészt, kiről kiderült,

A határozati javaslatot, a mely szerint a kereskedők kongresszusa elismeri a képesítés kimutatása behozatalának sürgősségét és felkéri a kormányt, hogy ezt a kérdést haladéktalanul tárgyalás alá vegye. egyhangulag elfogadták. Ezután Saic a kereskedelmi iskolák államosságára és a sik földre vándorantitóknek kiküldéséről referált és azt indítványozta, hogy méltányolják a kormány fáradozásait, a melyekkel a kereskedői kar elméleti tudását közép- és felső kereskedelmi iskolák felállításával előmozdítja. A tanácskozást holnap folytatják.

— **Csalással vádolt pénzügynök.** Bécsből egész sereg följelentés érkezett a napokban *Krámer Dávid* szegedi pénzügynök ellen, akit azzal vádolnak, hogy apróhirdetéseiben nagyhozományu magyar hölgyeket és azonkívül nagyobb pénzkölcsönöket ajánlt, mely ügyletek rendszeren a hiszékeny emberek bacsapásával végződtek. *Krámer*, aki az utóbbi időben Aradon is megfordult, előlegeket vett föl, e hiszékeny emberektől, kiknek 20,000 forintos hozománynyal rendelkező magyarországi nagybirtokos özvegyeit ajánlgatta. Így a tiroli *Millsból Stollwieser József* vegyeskereskedő, Salzburgból *Dac's József* és *Plaunenből Rohm Ernő* levélbordó jelentették föl *Krámert* csalás miatt. Eddig még nem tudni, mennyi igaz e vádakból, mindenestre súlyossá teszi azonban az ügynök helyzetét az, hogy a vádak tömegesen, csaknem egyidőben emeltettek ellene.

— **Vármegye, amelyben nincs pótadó.** Nem sok vármegyéje van Magyarországnak, ahol egy krajczár pótadóval sincs megterhelve a lakosság. A kevés pótadómentes vármegye közé tartozik *Hajdúvármegye* is. *Budaházy Ödön*, a vármegye számvevője most állította össze a vármegye költségvetését s ebből kitűnik, hogy a vármegyében nincsen pótadó.

— **Sikkasztó járásbíró.** A züllés egyik szomorú jelenségét nyujja az, hogy előkelő társadalmi állásban levő, magasabb műveltségi fokon álló egyének, a bűn lejtőjére lépnek és arról szédítő gyorsasággal esnek a bűn posványába. *Székelly-Udvarhelyről* táviratozzák nekünk, hogy az ottani járásbírósg vezetője: *Lészay Andor*, több ezer forintot sikkasztott el a kezelése alatt levő pénzekből. A gyanu már régebben férközött hozzá és ma végre alapos támpontok erősítették meg a gyanut, minek eredménye az volt, hogy *Lészay Andor* a rendőrség az ügyészség utasítására *letartóztatta*. A letartóztatás Udvarhelyen óriási feltűnést keltett, mert a bűnös járásbíró már állásánál fogva is előkelő szerepet játszott és különösen, mert *Lészay* a legelőkelőbb erdélyi családokkal közeli rokonságban áll. A vizsgálat erélyesen folyik.

— **Petőfi életéből.** *Kéry Gyula* az *Aradi Közlöny* budapesti szerkesztőségének vezetője a Petőfi-társaság megbízásából bejárta mindazon helyeket, ahol Petőfi valaha megfordult s mindenütt kutatva, nemcsak igen értékes relikviákra bukkant, hanem sok helyen még élő tanuktól oly részleteket hallott s jegyzett fel a nagy költő életéből, amelyek lényegesen hozzájárulnak ahhoz, hogy Petőfit a maga teljes nagyságában, teljes egyéniségében láthassuk. A relikviák között vannak levelek, versek kéziratai, ruhák, miket Petőfi viselt, almárium, az a nyoszolya, ahol Petőfi Sándor és öccse, *István* születtek stb.

A nagy költő életéből merített epizódok közül — melyeket a Petőfi-társaság tegnapi ülésén olvasott fel *Bartók Lajos* — talán legmeghatóbb az, midőn *Revesz Zsófia* hírül vitte Petőfinek, hogy meghalt az édesanyja. A *Revesz-család* barátságos, benső viszonyban állott Petrovicsékkal, s mikor ezek Dömsödről Pestre mentek, *Reveszék*nél szálltak meg. Náluk betegedett meg *Petrovicsné*, a kis *Revesz Zsófi* volt mindig az ágya mellett, s ő vitte meg *Petőfinek* — a gyászhiert is.

Kéry Gyula Szegeden értesült, hogy *Revesz Zsófia* Pesten él, s felesége *Kiss Ferencz* jómodu vendéglősné. Csak a minap kereste föl a tisztos öregasszonyt, aki elmondta, hogy Pet-

rovicsné halálát neki kellett tudatnia a *Petőfi*-fiakkal. Anyja melléje adta udvarosukat, s meghagyta nekik, hogy menjenek le jó messze a Dunapartra, s szemben a *Gellért-hegygyel* jelenek át csónakon a Dunán. Mikor a *Gellérthegy* alá értek, az ott járó-kelő tisztek csodálkozva kérdezték a kis leányt, hogy mit keres ezen a vidéken?

— Tessék megmondani — szólt *Zsófi* a tisztekhez — hogy a *Petőfi Sándor* bácsi hol van?

— És mért keresi a *Petőfi Sándor* bácsit?

— Mert meghalt a mamája! . . .

Az egyik tiszt rögtön kezénél fogta a leányt s *Petőfi*hez érve, így szólt:

— Sándor, rossz hírt hoz ez a kis leány!

Petőfi elsápadt, magához ölelte a kis leányt s biztatta, hogy mondja csak bátran: mi történt?

És *Revesz Zsófi* szomoruan mondta:

— *Sándor bácsi, ne tessék megijedni, mert a mama meghalt . . .*

Petőfi, ki egyik kezében kivont kardját tartotta, e szavak hallatára a földre dobta kardját, s összekulcsolt kézzel járt-kelt ide-oda:

— Jaj, jaj! — zokogta nagy fájdalomában, — oda vagyok! Nincs anyám! Meghalt!

Tisztársai igyekeztek megvigasztalni, s biztatták *Petőfit*, hogy hagyjon ott mindent, s menjen azonnal anyja holttestéhez.

Szomoruan, könnyező szemekkel lépte át a költő *Reveszék* háza küszöbét. Anyja ekkor már kiterítve feküdt legszebb ruhájában, s kedvelt fejkötőjében. *Petőfi*, nagy fájdalomában csak nehezen tudta elfojtani véghetetlen keservének hangos kitörését. Fájdalma csak akkor tört ki, mikor a halottas szobába lépett. Hangos zokogással borult anyja kihült tetemére, átölelte, s ülőhelyzetbe emelve föl a holttestet, görcsös zokogással kiáltotta:

— Anyám, édes jó anyám, csak még egyszer tekints reám! Most már nincs senkim, senkim!

Majd visszaeresztette a holttestet, letérdelt a koporsó mellé és imádkozott. Egyszerre olót kért, odament anyjához, letérdelt a koporsó mellé s levágott hajából és ruhájából. Mikor később magához tért s *Reveszék*től elbucszott arra kérte őket, hogy az ő költségén temessék el anyját tisztességgel, de ne parádával, a sírkőre pedig ne írassák föl se atyjának, se anyjának nevét, mert a német kikerestetné s még halóporukat is kihányatná a földből.

— **Az új-aradi bucsu.** Tegnap volt az új-aradi bucsu, melynek templomi része tegnap délelőtt nagy ünnepélyességek közt ment végbe. Az ájtatos nép a templomot szorongásig megtöltötte. Ez alkalomkor hallottuk ismét a kitűnő templomi ének- és zenekart, amely az öreg *Herman* bácsi elhalálása óta nem működött. A kórusnak és annak vezetőjének gratulálunk. Ami a bucsu második és érdekesebb részét képezte volna „a délutáni mulattató ünnepséget” az esős idő következtében a jövő vasárnapra halasztották. Ekkor lesz a bárány kijátszása a zöldkertben, a *Mártini* sörház és *Petőfi-csárdában* tüzijáték, hangverseny és táncvigalom.

— **Szétépett állatszoliditő.** Rémséges eset tartja igazolomban a zolyom radványi lakoságot. *Ollott János* állatseregletével szórakoztatta esténként az ottani közönséget, mely mindennap zajos tapsokkal jutalmazta az állatszoliditő háborzongató mutatványait. A mai előadás azonban végzetessé vált a vakmerő állatszoliditőre, ki a medvék közé lépett és csattogó ostarával fegyelmelte a vadakat. De a fenevadakat ma nem fékezte az állatszoliditő bénító merev tekintete és az egyik medve hatalmas fogait viczorítva, neki ugrott a szeliditőnek és rövid haláltusa után gazdáját a sző szoros értelmében *széjjel tépte*. Az örök még a veszély pillanatában a ketrecz előtt állottak fegyverrel kezükben, ki akarták *Ollott Jánost* a fenevad karmaiból szabadítani, de nem használt. A fegyver erdőrdült, a megvadult fenevad holtan terült el, de későn. Az állatszoliditő vérbe fagyva feküdt mellette holtan.

— **Aki görögdinnyét küld a királynak.** Szegedről írják ezt a kedves történetet: *Laczkó Gergely* csanyi földesgazda is hallott róla, hogy a király most ünnepli születése hetvenedik évfordulóját, s valami módon kedveskedni

akart ő is felséges urának, kinek kenyerét három esztendeig ette. Sok fontolgtatás után elhatározta, hogy *görögdinnyét* fog küldeni a királynak. Hamarosan ki is válogatta tanyáján a legszebb görögdinnyéket, amiket földjén a napsugár megérlelt, szépen becsomagolta és levelet is mellékelte hozzá, melyben nagy tisztességtudással szól a következőképpen:

Kelt, Csany, 1900. Szeptember 9-én.

Dicsértessék a jézus szent neve szeretett apostoli koronás királyom örülök és örvendek, felséged apostoli koronás királyom, hogy meghadta az isten érnünk, hetvenedik születése évét békében. Tehát most ennek öröme én mint *Laczkó Gergely* alázasatos alat valója felségednek alföld tiszavidéki dinye tenyészítő küldök 5 darab görög dinyét, kérem mély alázattal ő felséges apostoli koronás királyomat, kegyeskedjék elfogadni, mély sajnálattal kel nyilatkoznom, hogy születése örömnappjára felségednek nem szolgálhatam mert az üdö viszontagságai miatt, későn szülte meg *Gyümölcset*, tehát kívánom az jó istentől, hogy még többtizedeken keresztül éltesse közöttünk mint hű magyarok apostoli és koronás királyát, hogy még több évtizedeken keresztül kiálthassuk mi mint hű magyarok, hogy éljen első *Ferencz József* a mi apostoli koronás királyunk. Tehát lábaihoz borulva felségednek. Es bocsánatért esedeg, hogy bátorokdram ilyen paraszt földmives létemre üdvözetemet küldeni, no de, bátor vagyok. Mert a szívem így diktálja, a szívemen pedig ott lobog a szeretett lángja mert felséges apostoli és koronás királyom 84 beli katona voltam, de ha ellenség jön, királyomért, hazámért 99-beli leszek. Maradok sirom bezártáig lábaihoz borulva alázasatos alatvalója. *Laczkó Gergely* Csongrád m. Csany. Dinye tenyészítő.

Borítékba rakta szépen az irást s ráírta öreg betűvel a címet, úgy, hogy: *Wien*. Ha más nem, a bécsi posta bizonyára megőrül a derék gazdaember levelének, mely ebben az Ofen-Pesth-ellenes időben is ilyen engedékenységet tanusít. A dinnyék utban vannak már a király felé s *Laczkó Gergely* szivszorongva várja, elfogadja-e vajjon felséges ura ilyen későn is még az ajándékát?

— **Anarchisták vándorutja.** Amerika földje termékeny talajnak bizonyult a gonosztevőknek. Mintha az új világ viszonzni óhajtaná azt, hogy Európa gazemberei oda telepszének, visszaküld olyanokat, kik nem egyesek vagyónában és életében tesznek kárt, hanem országok és nemzetek fejére intéznek végzetes csapást. Ez a reciprocitás utóbbi időkben ijjesztő arányokat ölt. Legujabban sürgönyzik Angliából, hogy az angol rendőrség arról értesítette a római és az összes olasz rendőrséget, hogy nyolcz Amerikából jött anarchista közül keittő Olaszország felé vette útját. A rendőrség most erélyesen nyomoz és az idegeneket szigorú felügyelet alá veszi.

— **Egy hírlapi czikk miatt.** Nagy kellemetlenség érte *Hajdu József* gimnáziumi tanárt, kinek mint póttartalékosnak be kellett vonulnia a szabadkai hatodik honvédegyalozredhez s kit ezredparancsnoksága még most is ott tart, noha a nyolcz heti kiképzési idő már letelt. Egy vidéki lapban megjelent tárczaközlemény állítólag az oka, hogy a gimnáziumi tanárt még nem szabadságotlák. A Csongrádmegyei Hírlapban jelent meg július 19-én az a tárcza, melynek *A katonának* a címe, s jóízű dolgozat mond el a baka-élet viszontagságairól. Egy honvédtiszt véletlenül elolvasta a tárczát s jelentést tett róla az ezredparancsnokságnak. Erre aztán kérdőre vonták *Hajdu Józsefet* hogy ő írta-e a tárczát? A tanár kijelentette, hogy a tárczának nem ő a szerzője. Írt ugyan az unokatestvérének, dr. *Tasnády* Antalnak, a Csongrádmegyei Hírlap szerkesztőjének *Szentessre* egy levelet, melyben olyasféle dolgok vannak elmondva, mint a tárczában, de arról fogalma sem volt, hogy levelét tárczaczikknek fogja felhasználni a rokona. Az ezredparancsnokság erre hivatalosan megkereste *Tasnády* szerkesztőt, hogy a tárcza eredeti kéziratát küldje be. *Tasnády* a felszólásra azzal válaszolt, hogy *Hajdu József* a Csongrádmegyei Hírlapban semmiféle cikket sem tett közzé. A „Katonánaknál”

czimü tárczát ő, Tasnády írta és a felelőség azért egyedül és kizárólag őt terheli. Kijelentette továbbá, hogy az eredeti kéziratot nem adja ki másnak, mint a *sajtóügyi vizsgálóbíró*-nak. Az ezredparancsnokság pedig most mindaddig nem bocsátja haza a tanárt, míg a kívánt kéziratot meg nem kapja. Mivel pedig Hajdunak el kell foglalnia tanári állását Tasnády táviratilag fordult ez ügyben a honvédelmi és a közoktatásügyi miniszterekhez.

— **Kinos meglepetés.** *Somogy-Csurgóról* egy *Orsós* Dániel nevű parasztagazda szekerén szállította beteg fiát Csurgóra, hogy megvizsgáltassa az orvossal. A beteg kis fiu azonban utközben meghalt. A parasztagazda betette a kis halottat egy zsákta és úgy utazott tovább. Két parasztleány az erdőben észrevezette hogy a szekér hátuljában egy valamivel megtöltött zsák van. Abban a hiszemben, hogy az valami értékes, ellopták. Kiváncsian bontották aztán fel a zsákot, de kinos volt a meglepetésük, mikor megtudták, hogy egy kis halott *fiut* loptak.

— **Merénylet egy körjegyző ellen.** *Siko* Kamity *mareggói* körjegyzőre ma, midőn az erdőn keresztüli haladt, egy eddig ismeretlen tettes rálőtt. A körjegyzőt a serétek a lábán sebesítették meg. A merénylő elmepekült. A körjegyző ellen nem első ízben követtek el most merényletet. A románok ugyanis gyűlölettel vannak eltelve ellene és így valószínű, hogy ez adta a merénylő kezébe a gyilkos fegyvert.

— **Drága szivarok.** Hihetetlenül hárgyuan került egy vidéki francia két párisi kalandor bálójába. Lemétayer a neve a pórul járt embernek. Kijövet a kiállításból megszólít két elegánsan öltözött urat, hogy merre lehet legközelebb eljutni a Trinité-terre. „Oda megyünk éppen mi is” — volt a felelet. Ha tetszik, tartson velünk. Lemétayer köszönettel fogadta az ajánlatot s elindultak hárman együtt a kérdésztér felé. Az egyik ismeretlen egyszerre csak azt az ajánlatot teszi, hogy menjenek a legközelebbi kávéházba egy pohár sört inni. Az ajánlatot mindenki elfogadja s a söröket előzékenyen Lemétayer fizeti. Sörözés után leülnek egy kicsit kártyázni. Lemétayer nyer s ellenfelei azt ajánlják, hogy az utolsó három játszmát ezer frank betéttel játsszák. Lemétayer fogadkozik, hogy nincsen nála több hétszáz franknál. A két gentleman elfogadja ezt is. E közben megjelenik még egy harmadik ismeretlen is az asztalnál. A külseje igen tiszteletreméltó, a kabátján a becsületrend kis szalagja piroslik. 1400 kor.-nyi teljes betétet az ő gondjaira bizzák, hogy adja át a nyertes félnek. Régi gazember-szokás szerint most Lemétayernek el kellene veszíteni a 700 frankját. Játék előtt azonban az egyik gentleman megszólal: „Van az uraknál valami szívni való?” Lemétayer felajánlja a cigarettáit. „Köszönöm, én csak valódi szivarokat szívok — feleli az előbbi. — Ön fizette az előbb a sört, most én fizetem a szivarokat. Ime husz frank, kegyeskedjék a legközelebbi üzletben hat szivart venni.” A jó Lemétayer csakugyan elmevési a szivarokat, de mire visszatér a vendéglőbe, a három urnak már nyoma sincs. Az esetet feljelentette a rendőrségnél, a drága hat szivart pedig nagyon vegyes érzelmekkel szivta el.

— **Az élelmi és iparcikkok ára száz év előtt.** Azt hisszük, érdekes lesz felsorolni, mily ára volt száz év előtt az élelmi és iparcikkoknak. Ha ezt látjuk, megíthetjük, mily könnyű volt abban a boldog korban nemcsak olcsón és jól élni, de meg is gazdagodni. Egy pozsonyi mérő buza 34 kr., az árpa 18 kr., a tengeri 20 kr., a zab 20 kr., egy czimeres ökör 30 frt, két éves hizó 10 frt, egy birka 4 frt 50 kr., egy ökör szekér-ekével együtt 12 frt, egy közönséges kocszi 16 frt, egy falusi parasztház 50 frt. Egy font marhahus 1 1/2 kr., a borjúhús 3 1/2 kr., a sertéshús 3 kr., a bárányhús 2 kr. Egy font viaszgyertyát 9, a fagygyugyertyát 7 kron arultak. Első minőségű bor itczéja 2 1/2 kr 9 *latos zsemle* 1 kr., 1 nagy tyuk 4 kr., közép-nagyságú kakas 3 kr., nagy pulyka 42 kr., 1 font irósvaj 6 kr., egy itcze tej 1 1/2 kr., 1 itcze tejfel 5 kr. A legszebb tehén ára 22 váltóforint volt. A férfi napszám 17, a női 15 kr., vendéglőben egy

adag leves 2 kr., egy adag hus hozzávalóval 6 kr., főzelék 7 kr., téstás étel 16 kr. A pecsenyéhez a korcsmáros salátát is tartozott adni, ha pedig többen ettek egy társaságban, minden személy fizetett három tál ételért 12 krt. A vendéglőben nagy utcai szobaért 48 órára 24 krt fizettek. Egy pár kordovány vagy zsinórozott csizma 4 frt 30 kr., női sarkas csizma 3 frt, női czipó 1 frt 30 kr. Egy bélelt, zsinóros bökecs 3 frt, egy szépen varrott kaput, frakk vagy gyalog katonatiszti uniformis 2 frt 30 kr., női diszmagyar (gála) öltöny, dupla csipkével kiprémezve 4 frt, német ünneplő garnirozva 3 forint, 3 szögletű legmagasabb karimájú kalap (schabeszdekli) 1 frt, jóféle magyar fekete fodros süveg 2 frt. Nyolczas és tízes vászonnak rófe 3 krajczár.

— **T. üzletfeleink szives tudomására hozzuk,** hogy *Révész* Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Szabadság-ter 20. szám. Telefon 265 sz.) képviselősséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

Az aradmegyei gazdasági-egylet ülése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 10.

Az *Aradvármegyei Gazdasági Egyesület* e hó 8-án tartotta igazgató-választmányi gyűlését *Vásárhelyi* László igazgató elnök vezetése alatt. Az ülés első tárgyát az elnöki jelentés előterjesztése képezte. A jelentés a szövetkezett eddigi forgalmáról ad számot, felemlítve, hogy a forgalom ezideig a 40.000 koronát meghaladja. Az elnöki jelentés továbbá beszámol a kisjenői állatkiállításról és ióversenyéről. A választmány jegyzőkönyvi köszönetet szavazott *József* főherczegnek azon magas kegyéért, hogy az állatkiállítás után az egyesület jelenlévő kigazda tagjai részére rendezett nyerevény sorsjáték czelejaira egy magyar fajta üszöborjut adományozott. Nemkülönben jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak *Kokas* József alelnöknek és *Csukay* Gyula főszolgabírónak az állatkiállítás körül kifejtett működésükért.

Az egyesület újabban 12 községben létesített tojásértékesítő szövetkezettet, melyek a tenyészőktől 45 tojást 2 korona ár mellett korlátlan mennyiségben, készpénzfizetés ellenében vesznek át.

Ezután tárgyalásra került a földmivelésügyi miniszter leirata, melyben a miniszter arról értesíti az egyesületet, hogy elfogadja az *Acsev* ajánlatát, mely szerint az a mezőhegyesi czukorgyárnál rendelkezésre álló méziszapot két korona díjért kocsirakományként bearakja.

A ménesi vinczellériskolánál 1886-óta fennálló 300—300 koronás ösztöndíjért a földmivelésügyi miniszter köszönetét fejezte ki.

A továbbiakban elhatározta a választmány, hogy a bécsi községtanács behozandó rendszabályával szemben, hogy a bécsi piacra kerülő eladó állatok után a fogyasztási adót ne a vevő fizesse, hanem a felhajtó, vagyis a termelő, fizesse pedig minden körülmény között, akár eladja állatjait, akár pedig ha azokat eladni nem tudja, a földmivelésügyi miniszterhez öt felkérve, hogy hatna oda, hogy ezen sérelmes rendszabály életbe ne lépjen, s egyszersmind átír az egyesület *Aradvármegyei törvényhatóságához* ezen felterjesztésének pártolását, illetve hasonló feliratra a *belügy- és földmivelésügyi miniszterekhez* való intzését.

A *Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének* felhívására elhatározta az egyesület, hogy községenként gazdaköröket szervez, melyek az egyesülettel szoros kapcsolatban fognak létesíttetni.

A *Békésmegyei Gazdasági Egyesület* szeptember 22-én és 23-án vásárral egybekötött tenyészmarha kiállításán, a Gazdasági Egyesület elnöksége veztséje mellett nagyobb küldöttséggel képviselteti magát.

A *Gazdák Biztosító Szövetkezete* vezérképviseletét *Arad-Békés- és Csanádvármegye*kre átvette az egyesület.

Az ülésen jelen voltak: *Vásárhelyi* László igazgató elnök einöklete alatt: ifj. *Kintzig*

János alelnök, *Bohus* István báró, *Friebeisz* Miklós, *Habereger* György, *Kossinsky* Viktor, *Purgly* János, *Purgly* László, *Szilvássy* Géza, *Verzár* Márton választmányi tagok.

VAROS ES MEGYE.

Folytatólagos sorrendje

az Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága részéről 1900. évi szeptember 12-ik napján d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak.

30. A polgármester előterjesztése *Petrovics* Mihály iktató szabadság iránti kérvényére. 31. *Csák* Czirjék rendfőnök átirata a Szt. Gellér püspök emlék ünnepélye tárgyában. 32. *Wieser* Aladár városi edőtisztnek kérvénye egy évi önkétes katonai szolgálata tartamára egy évre adandó szabadság iránt. 33. Az igazoló választmány jelentése Arad sz. kir. város törvényhatóságánál 1901-ben üléssel és szavazattal bíró legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagok névjegyzékének összeállítása tárgyában. 34. A tanács jelentése, jelenleg *Halász* a István által bérelt közlegelőbeli 5 hold, — Dogyán Jozsa által bérelt közlegelőbeli 6 egész 358/1100 hold, *Bosnyák* Miklós által bérelt közlegelőbeli 15 számú 5 hold, *Stefanov* Mihály által bérelt közlegelőbeli 17 számú 5 hold, *Strengár* Józsa által bérelt közlegelőbeli 4 számú 5 hold, *Fericsán* Tódor által bérelt közlegelőbeli 30 számú 5 hold, *Burián* Ársza által bérelt közlegelőbeli 32 számú 5 hold, *Burián* Ársza által bérelt közlegelőbeli 33 számú 5 hold, *Páin* Lázár által bérelt közlegelőbeli 3 számú 5 hold, id. *Stefanov* Oresztie által bérelt közlegelőbeli 18 számú 5 hold, *Kis* János által bérelt közlegelőbeli 10 számú 5 hold, *Szabó* József által bérelt közlegelőbeli 17 számú 5 hold, *Sági* Mátyás által bérelt közlegelőbeli 25 számú 5 hold, *Riesz* Lajos által bérelt közlegelőbeli 16 számú 5 hold, *Nyirza* István által bérelt közlegelőbeli 28 számú 5 hold, *Mari* István által bérelt közlegelőbeli 9 számú 5 hold, *Kovács* István által bérelt közlegelőbeli 14 számú 5 hold, *Kovács* István által bérelt közlegelőbeli 9 számú 5 hold, *Osztain* Ársza által bérelt közlegelőbeli 43 számú 2 hold, ifj. *Stefanov* Oresztie által bérelt közlegelőbeli 16 számú 5 hold és *Drummer* Ferencz által bérelt libásdülőbeli 46 egész 900/1100 hold föld bérbeadása iránt tartott árverések eredményéről. 55. Arad sz. kir. város iskolaszékének előterjesztése Somogyi Ágoston polgári fiúiskolai rajztanító nyugdíjaztatása iránt. 36. *Bálint* József és *Fericsán* Simon kérvénye a közlegelőbeli 26 számú 5 hold és a 31 számú 5 hold föld bérlete tárgyában.

Institoris Kálmán,
főjegyző.

Arad a mult hóban.

— A polgármester jelentése. —

A polgármester augusztus hóra vonatkozó jelentését a következőkben terjeszti a törvényhatóság elé.

(Az egészségügy.)

A közegészségi viszonyok kedvezőbbben alakultak, úgy a betegülések, mint a halálozások száma csökkent, s az összes halálozások száma 23-al a városi illetőségűeké 26-al volt kevesebb mint az előző hóban. A gyomor és bélbántalmak jelentektek tulnyomóan; hurutos tüdőbajok gyakran, gümőkóros betegülések gyéribben fordultak elő. A heveny ragályos-járványos kórfarmák általában megritkultak. A vörheny 6, a kanyaró 4, és a typhus 2 esetben fordultak elő. A trachomás betegek száma volt július hó végén 7, gyógyult 4, maradt 3, a kórházban kezeltetik 1, idegen 1.

Elhalt összesen 100 egyén, 50 férfi, 50 nő, az elhaltak között helybeli 8, idegen 12. Bal-eset következtében meghalt 4. öngyilkosság előjött 3, halva született 5. A városi lakosság halálozási évi aránya 1000: 23.5.

A megyei közkórházban ápoltatott 418 egyén, az izraeliták kórházában 8, összesen 426, ezek közül gyógyult 99, javult 99, meghalt 25. Az ápoltak között helybeli illetőségű volt 63.

A népesedési viszonyokban változás nem állott be. Élve született 126 gyermek, 65 fiu,

61 leány; törvényes 108, törvénytelen 18. A születések évi aránya 1000: 33.6.
Házasság kötött 37.

(A közbiztonság.)

A személy- és vagyonbiztonság nagyobb mérvű bünesetek által megzavarva nem volt. A 63 esetben felmerült kisebb tolvajlás tettesei 17 esetre nézve kinyomoztattak. A kihágási bíróságnál július hóról elintézetlen maradt 816 ügy, augusztus hóban befolyt 387, elintézés alatt állott összesen 1203, ebből elintéztetett 456, a bírósághoz áttétt 39, tárgyalás alatt maradt 708.

Letartóztatott, részben előállított 129 egyén, ezek közül elítélte 119. Kiutasított 60. A kapitányi hivatal, hatáskörébe tartozó kisebb kihágási ügy tárgyalott és elintéztetett 8. Letartóztatva volt 145 egyén, eloloztatott 28.

A bejelentési hivatalnál bejelentetett 1636 beköltözés és 1704 kiköltözés. Bejelentés mulasztásért büntetett 24 egyén. Bejelentetett s nyilvántartásba vétetett 728 cseléd és 2726 gyári munkás. A vendéglőkben szállva volt 923 utas.

(Munkás-ügyek.)

A szolgálati viszonyból eredő panasz tárgyalott 33, büntetett 29 cseléd. A kapitányi hivatalnál, mint iparhatóságnál, iparjogostványt nyert 20 iparos, 18 kereskedő, iparát áthelyezte 3 iparos, 2 kereskedő, megszüntette 4 iparos, 6 kereskedő. A tanoncz lajstromba bejegyztetett — iparos, 8 kereskedő tanoncz, felszabadnit 3 iparos, 3 kereskedő tanoncz. A oiszony megszűnt — iparos, 1 kereskedőnél. Iparkihágási ügy tárgyalott 4, büntetett 1 iparos. Munkakönyvet kapott 21 segéd, azzal jelentkezett 69, ideiglenes igazolványt nyert 9, azzal jelentkezett 17.

(Vége következik.)

Divatárúház Deutsch testvérek, Arad.

 Futó-szőnyeg,

 Szalon-szőnyeg,

 Cocus-szőnyeg,

minden árban és minőségben.

!!Függöny!!

 Ágy és asztalterítő,

 Utazótakaró

 Ágytakaró,

 Angol és hazai

!! lópokróc !!

legnagyobb választékban.

Deutsch testvérek, Arad.

Raktárak: Bécs, Temesvár stb.

TÖRVENYKEZÉS.

§ Párbaj vasvillával. Halálos végű verekedés színhelye volt ez évi augusztus 18-án Havas Pál mendei birtokos szerűskertje. Havas bérése Nagy István zabot hordott be a mezőről. Midőn beérkezett a szerűskertbe, ostarát ledobta a kocsirol és a rakományt le akarta rakni. Eközben oda vetődött hozzá ifj. Vajacsik Mihály napszámos, aki a földre dobott ostort felvéve, azzal pattogtatni kezdett. Nagy Istvánnak ez nem tetszett és éles szóváltás keletkezett köztük, melynek folyamán Vajacsik vasvillát dobott a kocsin álló Nagyra, mely karján kisebb sebet ütött. Dulakodásra kerülven köztük a sor, Nagy István a kezében levő vasvilla nyelvvel úgy fejbe vágta ellenfelét, hogy ez a szenvedett sérülés következtében másnap meghalt. Halált okozó súlyos testisértés büntetével vádolva került ma Nagy István a pestvidéki törvényszék esküdtszékére elé, mely a vádlottat nem bűnösnek jelentette ki, mire a törvényszék a verdikt alapján Nagy Istvánt fölmentette.

A KÖZÖNSEG KÖRÉBŐL.*

A főkapitány figyelmébe.

A ki Aradváros jelentősebb utcáin végig sétál, megdöbbenéssel fogja észrevenni, hogy ugyszólván nincsen ház, melynek fala összevissza firkálva vagy trágár jelmondatokkal eléktelenítve, az ablakok párkányai és a kiugrások kitöredezve, valamint a kapu krétával meghuzva ne volna, továbbá alig lesz ház, melynek házi csemettyűje napjában többször is, illetéktelen kezek által meg ne szólaltatnék, — a házban lévőek nagy bosszuságára.

Magam is ezen megzaklatott polgárok közzé tartozom, kinek ujonnan épült és talán a város szépítését is előmozdító háza minduntalan ily bosszantó eléktelenítéseknek van kitéve, melyeknek megszüntetése költségembe kerül. — Ezen rendetlenkedéseket többnyire iskolába járó gyerkőczök vagy ipariskolába járó inasok csinálják.

Nagyon csodálkozom azon, hogy ezen abszordításoknak végét ne lehetne szakítani azáltal, ha a serdülő ifjuságra az iskolákban megfelelő morális presszió gyakoroltatnék és a sarki rendőröknek meghagyatnék, hogy kissé vigyázzanak és a tettenérteket megfélemlítés, esetleg megbüntetés végett bekisérnék épen úgy mint bekisérlik azt, ki a parkokban csak egy virágot is leszakít.

Ezen észrevételeim nem egyéniek, velem tart tudom a város minden egyes háztulajdonosa, ki házát nem azért építette, hogy avatlatlan kezek azt eléktelenítsék.

Egy aradi polgár és háztulajdonos.

NAPIREND.

Szeptember 11. Kedd. Róm. kath. naptár: Jácint. — Protestáns naptár: Jácint. — Görög-keleti naptár (aug. 29.): István fejvetele. — A nap két 5 óra 17 perczkor, nyugszik 6 óra 3 perczkor. — A hold két 6 óra 57 perczkor, nyugszik 8 óra 7 perczkor.

Időjárás. Légnymás reggel 7 órakor 768.3 milliméter, délután 2 órakor 763.0 milliméter. — Hőmérsék reggel 7 órakor C^o + 13.8, délután 2 órakor C^o + 18.8. — Szél iránya és ereje reggel 7 órakor N. 4, délután 2 órakor DN. 3. — Felhőzet reggel 7 órakor borult, csepeg, délután 2 órakor felborult. — Csapadék az utóbbi 24 órában 6 milliméter.

Időjárás. A központi meteorologiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Változó felhőzet, hűvös, helyenként csapadék.

Szabadságharosi emléktárgyak országos muzeuma (színház-épület, 1-ső emelet) nyitva van mindennap délelőtt 8 órától délután 6 óráig. Belépti-díj: Hétköznapokon 40 fillér, vasárnap 20 fillér.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van vasár- és ünnepnapokat kivéve, mindennap 11¹/₂—12¹/₂ óráig. Helyiség: Erekléy-muzeum helyisége melletti ülésterem.

Szeptember 12. Városi közgyűlés délután 4 órakor.

Szeptember 12-13. Országos pinczergyűlés Aradon.

Szeptember 15. Gőzgépkézelők és kazzanfűtők vizsgája.

Szeptember 16. A „Zsránd“ kerékpáros-egyesület verseny (Brád-vagyhalmágyi országúton); táncmulatsága (Hungária-vendéglő). — A világosi önségélyző-egyesület mint szövetséget közgyűlése délelőtt 11 órakor. — Az aradi szabómunkások szakegyületének táncszállal egybekötött szüreti ünnepélye (Központi szálló).

Szeptember 23. Az aradi polgári önségélyző-egyesület mint szövetséget közgyűlése délelőtt 9¹/₂ órakor.

* Az ezen rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Használt iskola-könyveknél
a bekötést ingyen adom.

Használt iskola-könyvek

minden iskola részére
erős kemény kötésben

és tiszta, kifogástalan állapotban

félárban kaphatók

KERPEL IZSÓ

könyvkereskedésben

ARADON, Andrassy-tér 20. szám. (Aréna-épület.)

Használt tankönyveket cserében vagy készpénzért negyedáron átvesszek.

A közelgő izraelita ünnepek alkalmára ajánlom dus választéku raktáramat a legkülönbözőbb

HÉBER IMAKÖNYVEK, MACHZOROK

és egyéb fajtáju imádságos könyvekben, melyeket jutányosan árusítok.

Kiváló tisztelettel:

KERPEL IZSÓ.

2520

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

M. G. Makó. Hasonló szivességeket csak előfizetőinknek szoktunk tenni.

K. I. Arad. A gyűjtött új előfizetők czimeit egyenkint is beküldheti. A jutalmul kitűzött díszművet azonban csak akkor küldi el a kiadóhivatal, mikor a három, vagy öt előfizető együtt van.

B. I. Temesvár. I. A hirdetési bélyegilleték már nem jár. II. Az aradi üzletvezetőséghez tartozik. III. Az Ország Világot lapunk kiadóhivatala utján kell megrendelni.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktözsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 10.

Déltözsde. Buzakinál erős, vételkedv jó. Nyugodt irányzat mellett 40,000 métermázsa került forgalomba, változatlan, közben 5 fillérrel olcsóbb áron. Egyéb gabonaneműek közül rozs meghatározott, árpa forgalom nélkül, a többi változatlan. Idő szép.

Zárul 12 órakor:

Buza októberre	7.59—7.60
Buza 1901. áprilisra	7.98—7.99
Rozs októberre	7.04—7.05
Rozs 1901. áprilisra	7.38—7.39
Zab októberre	5.26—5.27
Zab 1901. áprilisra	5.57—5.58
Tengeri szeptemberre	6.40—
Tengeri októberre	—
Tengeri 1901. májusra	4.96—4.97
Repce szeptemberre	—

Zárul 4 órakor:

Buza októberre	7.55—7.56
Buza 1901. áprilisra	7.98—7.98
Rozs októberre	6.99—7.—
Rozs 1901. áprilisra	7.32—7.35
Zab októberre	5.26—5.27
Zab 1901. áprilisra	—
Tengeri szeptemberre	6.38—6.42
Tengeri októberre	—
Tengeri 1901. májusra	4.95—4.96
Repce szeptemberre	—

Zárul 4 órakor:

korona

Oszták hitelrészvény	665.50
Magyar hitelrészvény	631.—
Leszámitolobank részvény	446.50
Rima-Murányi vasmű részvény	531.50
Oszták-magyar államvasuti részvény	666.—
Közuti vasut	650.—
Városi villamos vasut részvény	290.—

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Szeptember 10. —

Szerbiai: Nehéz páronként 280 kilogrammon felüli sulyban 96 — 97 fillérig. Közép páronként 240—260 kilogramm sulyban 95 — 96 fillérig. Könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban 95 — 96 fillérig.

S z e s z ü z l e t.

— Szeptember 10. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona, finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona, hordó nélkül per 100 liter 90, beleértve 70 korona fogyasztási adót. Száritott moslék 11 korona métermázsánként.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1900. szeptember 10.

Magyar aranyárjádék 4%	96.10
Magyar koronárjádék 4%	90.70
Magyar arany 4 1/2%	100.—
Magyar ezüst 4 1/2%	99.60
Magyar keleti vasút	97.50
Magyar földterhermentesítési kötvény	90.—
Magyar italmegváltási kötvény	98.30
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	92.50
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	159.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	142.—
Osztrák papírjádék	97.35
Osztrák jádék ezüst	97.20
Osztrák jádék arany	97.15
Koronárjádék	97.40
1860-iki államsorsjegyek	132.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1700.—
Magyar hitelbank részvény	680.—
Osztrák hitelintézet részvény	665.—
Osztrák-magyar államvasút	665.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.31
Német birodalmi márká	118.20
London	252.15
Paris	97.25

Használt iskola-könyvek

erős keménykötésben

fél árban kaphatók,
gymnasium, reál

és tanítóképző intézet részére

valamint a többi tanintézet számára is.

Teljes raktár tiszta és jókarban
lévő könyvekből.

Veszünk polgári fiú és felső kereskedelmi iskolai használt könyveket.

INGUSZ I. és FIA

könyvkereskedésében

a Kun, Fülöp és Csuth-féle gazdasági és általános
ismétlés iskolai olvasókönyv főbizományi raktárosa.

Arad, templom-utca.

Egy intelligens III—IV. polgári osztályt végzett,
jobb házból való leány **elárusítónőnek**
felvétetik.

C S A R N O K.

L á t o m á s.

Írta: Gró István.

Tizenkét évvel azután, hogy szent Domonkos rendjébe léptem, kilencz évvel később, hogy megfestém első művemem: a S. Marco oltárképét, életemnek harminczegyedik s az Urnak ezerhatszáznegyvennyolczadik esztendejében, Nagyboldogasszony havának huszonkettedik napján jöve hozzám ama híres és retteget főtisztelendő La Cerda atya, a salamancaizai egyetem egykori rektora és czimzetes pü-pök, az egyházi vizsgálóbíróság feje és megtelepedvén kamarámban. elővona köpenye alól a máglyán halt Don Ribalta doktor képét, kérdé, ismerem-e a munkát,

Első ijedségemben reszkette borultam ő méltósága lábához s megesküvék, hogy az időben, mikor a szentháromság tagadó ember képét festettem, nem is sejtettem istentelen voltát s tiszteltem őt, mint ahogy tisztelte mindenki, ám későbbi, bűnös korában, semmi közöm sem volt vele, amire a hatalmas férfiú kegyesen felemelt, megnyugtatótt s kérdezősködött, vajjon láttam-e amaz istentagadó tűzhalálát. Még mindig reszkette a félelemtől és felindulástól, melyet a kép. — egy ifjúkori művem — keltett bennem, szakadozva felelém hogy

az elejére emlékszem csak, mert amint az első füstfelhő elhomályosította a bűnös doktor halovány arcját, ájulás fogott el s úgy vittek el a nép közül.

U méltósága erre, szegény szerzetesnek szokatlan leereszkedéssel elmagyarázta nekem az esemény fontosságát, mint próbálkozott a gonosz szellem e városban, a hol szent Netus erekiyei nyugszanak, a hitvallók eme példás városában mint kísértett, ám bitbuzgalom és vigyázat mint vette elejét a bajnak s a város egyetlen eretneke meghalt, mielőtt mérges fajtáját szeporithatta volna, majd azt kívánta, hogy fessek képet, mely az istentelen tűzhalálát ábrázolná.

Elfogadtam s alázattal megcsokolám a csontos, hideg kezét, mely annyi szigorú ítéletet írt alá s míg ő méltósága elmenőben figyelmeztetett a sürgős munkára, hebegve biztattam, hogy meglesz a kép rövid időn. Hogy is mertem volna nemet mondani, bár én — a ki tizenkét formában festettem már meg a szüzanyát a gyermekkel kedvvel és élvezettel munkálkodva — rémültem, ha ez uj s szokatlan feladatra gondolék.

Az arczkép nálam maradt s kamarám jobb oldalára akasztottam. Sokáig lépkedtem szobámban alá s fel, igyekezve mozgásba hozni agyam gépezetét s elképzelni a jelenetet, ám amint a meghalt doktor képmására néztem, szerteoszlott a kompozíció.

Ulyan szelid volt az arcza ezen, mint a valóságban ismertem. (máig is ezt tartom legjobb arczképemnek), ki hitte volna akkor, hogy lelke gonosz, s hogy nyolcz évvel később a máglyán végzi életét. A pestis idején, amikor ő éjjel-nappal e betegeteket járta, segített, ápolta s a fekete halál két gyóntatópapot, akikkel együtt ment, ott ölt meg a szemé láttára, azt hittem, az Isten oltalmában véli magát, azért oly bátor, pedig az ördög védte a szentháromságtagadót, s vitte a szomorú véghez. Szegény, szegény Don Ribalta De hát éppen én fesselek meg, akihez oly jó voltál. Ó ez nehezen fog menni.

Leültem, papírt és írót vevék magam elé, s tenyerembe hajtva fejem behunyt szemmel erőszakoltam agyamát, hogy emlékezzék a borzasztóságra, melytől szabadulni igyekezett. Durva, érthetetlen vonalaknak egész szövődékét vetettem a papirosra, uj és uj alakoknak körvonalait rajzoltam egymásra törless nélkül, ám a jelenet csak kinnal fejlődött. Mintha a falon függő halovány képmás tiltotta volna a munkát; el kellett tőle fordulnom s nem merttem rápillantani. Erős akarattal megrajzoltam a vázlatot durván, erőszakosan (én, a ki máskor oly finomann rajzolok, mint a lehellet) s feltettem magamban, hogy még az nap, este, gyertyavilágnál aláfestem magát a vásznat egyetlen barna szinnel.

Bár lábaim inogtak a gyengeségtől, soká dolgoztam, míg végre későn (ném tudom már hány órakor) nem bírva a bágyadságot, ágyba dültem ruhástól, hogy kis időre pihenjek s elfogott az álom.

Harangzó ébresztett fel, az első órá-ra csengettek. Kamarámban a gyergyák még égtek a barna kép is ott volt az állványon, s én egyik gyertyát kezembe fogva kiléptem a folyosóra, hogy templomba menő testvéreimnek világítsak. Csodálatos sokan jöttek s idegen alakok, akiket még soha sem láttam, de mindmegannyi rendünk ruhájában.

Beléptem a templomba keresztvevés után elfoglalám régi székeket hátul, s ámulva néztem az oltárra. Mi ez? A szentély minden gyertyája ég, drága szőnyegek borítják a jobb oldali baldachint, biborral bevonva a két stállum-sor, mint nagy ünnep idején. Mit ünnepelünk? Körüljártatván szememet, hátrafordulék.

Három-hajós egyházunk, mintha végtelen tág lenne; megsokasodtak a pillérek kétoldalt, közöttük a szem messze ellát s hiába keresi az oldalfalat. Mindenütt nyüzsgő tömeg, papok és lovagok, mesteremberek és parasztok tolongnak előre, ám a nyugati főkapun még mindig ömlik be a nép.

Majd mikor csillapodik a mozgás, megzendül az orgona és csodák-csodája (hisz jól láttam mindent, mert a szentély magasabban fekszik) bibornokok menete nyit be a sekrestye ajtaján, utána meg ő szentsége a pápa a sedia gestator-dán vitelve magát, komoly szigorú képpel (csak

ugy, mint Rómában láttam két év előtt zárándok utamon).

Alig foglalja el ő szentsége helyét a jobb oldali trónszéken, benyílik a baloldali szentélyajtó s bevonul rajta felségesen uralkodó negyedik Fülöpünk, világi urak és vitézek közepette, leül a baloldali alacsonyabb trónszékre. Stallumaink telvék biborosokkal.

(Vége következik.)

IDEGENEK ARADON.

— Szeptember 10. —

Fehér Kereszt szálloda. Violin Zsigmond utazó Budapest. — Bretz József utazó Budapest. — Stern Nándor utazó Bécs. Frank Ede utazó Manheim. — Braun Gyula utazó Budapest. — Zupfmann Jenő utazó Budapest. — Radó Béla utazó Bécs. — Kohn Adolf utazó Bécs. — Gutt József utazó Budapest. — Fischer Ignác kereskedő Szeged. — Krausz Géza utazó Budapest. — Weiler Vilmos utazó Bécs. — Hirsch Oszkár utazó Bécs. — Benedek Dezső utazó Budapest. — Kern József utazó Bécs. — Bohle Márton utazó Sorelberg. — Handler Ottó utazó Darnbirn. — Stern Rezső kereskedő Szolnok. — Ekstein Arnold utazó Budapest. — Friedländer Emil utazó Budapest. — Hanetska Hugó utazó Bécs. — Hubert Henrik gyáros Pozsony. — Schenk Sándor utazó Bécs. — Reiner Adolf pezsgő-képviselő Budapest.

Vass Szálloda. Boodi József Komárom. — Kálai Gyula főbíró Ternova. — Báron Mór utazó Budapest. — Jancsovics István hivatalnok Budapest. — Feiszinger Antal utazó Budapest. — Csoknai Imre utazó Bécs. — Krausz Tamás utazó Bécs. — Vogl Emil utazó Meitersdorf. — Balta Dezső birtokos Battonya. — Fehér N. ügyvéd Pécska. — Hof József utazó Eger. — Schubert Viktor utazó Bécs. — Vinkler Kritof utazó Bécs. — Kohn Jakab utazó Budapest. — Deutsch Henrich utazó Budapest. — Argyelan Mihály kereskedő Pécsák. — Grünberger Adolf utazó Bécs. — Klein Ignác utazó Budapest. — Román János jegyző Sajtény. — Gross Dávid utazó Hamburg.

Központi Szálloda. Vajda Lajos birtokos Arad. — Rónay Lajos szazados Fogaras. — Almay Olivér birtokos Alcsill. — Fejér Károly gyáros Brassó. — Brachfeld Vilmos gyáros Szeged. — Tatár Gyula vezértitkár Budapest. — Dr. Babó Illés árvaszéki ülnök Temesvár. — Politzer Sándor kereskedő Budapest. — Szana Zsigmond gyárigazgató Temesvár. — Opl Antal utazó Bécs. — Popeszkú Györgyné bíró neje Fehértemplom. — Junges Józsefné aranyműves özvegye Fehértemplom. — Liszer Gyula hadnagy Ujpest. — Bajkó Barabás fakereskedő Kovászna. — Bauer Ernő intéző Borosbes. — Blayer Jakab kereskedő Szemlak. — Gross Bertalan kereskedő Battonya. — Zukmann Henrik kereskedő Taucz.

Nádor szálloda. Forovics Felix kereskedő Varjas. — Fischer Ignác kereskedő Szeged. — Király Bernát kereskedő Szeged. — Czigler József jegyző Belényes. — Lechnik Nándor kereskedő Szlatina.

Vasuti közlekedés.

(Érvényes 1900. évi május hó 1-től.)

ARADRÓL		ARADRA	
Budapest felé indul:		Budapest felől érkezik:	
Nagyváradra reggel	5.10	Személyvonat reggel	6.05
Gyorsvonat reggel	8.18	Személysz. tv. reggel	9.10
Személyvonat d. e.	11.20	Gyorsvonat délelőtt	11.51
Személysz. tv. d. u.	3.58	Személyvonat d. u.	3.55
Gyorsvonat délután	4.21	Gyorsvonat este	7.11
Személyvonat este	9.35	Szm. Szolnokról este	8.48
Erdély felé:		Erdély felől:	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinról reggel	6.59
Gyorsvonat délután	12.11	Személyvonat d. e.	10.50
Soborsinról délután	2.04	Radnáról délután	2.36
Személyvonat d. u.	4.30	Gyorsvonat délután	4.06
Radnáról este	6.35	Személyvonat este	8.57
Gyorsvonat este	7.18	Gyorsvonat délelőtt	8.08
Temesvár felé:		Temesvár felől:	
Személyvonat reggel	6.20	Vegyesvonat d. e.	10.43
Személyvonat d. e.	11.56	Személyvonat d. u.	3.44
Vegyesvonat délután	5.—	Személyvonat éjél	10.55
Szeged felé:		Szeged felől:	
Vegyesvonat reggel	6.45	Személyvonat reggel	8.53
Személyvonat d. u.	4.25	Vegyesvonat este	6.50
Brád felé:		Brád felől:	
Személyvonat reggel	6.25	Borosbesről szv. r.	8.03
Vegyesvonat d. u.	12.03	Vegyesvonat d. e.	11.—
Borosbesig szv. du.	5.20	Személyvonat este	7.—

Önkényes árverés.

A felszámolás alatt álló Országos szőlőoltványtelep r. t. tulajdonát képező Paulis-Baraczkán fekvő:

12 cat. hold 791 □-öl nagyságu szőlő ez év szeptember hó 23-án d. e. 10 órakor a paulisi községhezán önkényes árverés útján el fog adatni.

A feltüntetett területből 4 cat. hold a legfinomabb csemege fajokkal (160 faj) van 3 év óta betelepítve, 1 hold pedig még teljesen jó karban lévő európai régi szőlő, a többi terület parlag.

Árverési feltételek:

Kikiáltási ár 16000 korona, mely összegnek 10%-a vagyis 1600 korona az árveréskor készpénzben leteendő. A szőlő a kikiáltási áron alul nem fog eladatni. Vevő köteles a bánompénzt 8 nap alatt a vételár $\frac{1}{4}$ részére kiegészíteni a többi $\frac{3}{4}$ rész pedig 1901. évtől kezdve 5% kamattal 3 év alatt egyenlő részletekben, minden év november hó 1-én fizetendő. Az átiratás a vételár teljes lefizetése után fog eszközöltetni.

Bővebb felvilágosítással szolgál Baraczkán az állami szőlőtelepnél Kovács Ferencz intéző ur és Aradon

Az országos szőlőoltványtelep r. t. felszámoló bizottsága,

2701

(Csanádi patota.)

Magyar királyi államv. üzletv. Aradon.
23567—II. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet az alvincz-nagy-szebeni vonalon Nagy-Apold és Kistorony községek határában ujonnan létesítendő 3 órház, valamint minden órházhoz tartozó 1—1 szabványos órházi melléképület, órházi kut és órházi sütőke-menceze munkálataira.

A tervek, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint az 1887-ben kiadott általános és részletes feltétfüzetek és az 1890. évben kiadott „Épületek leírása” Aradon a magy. kir. államvasutak üzletvezetőségének pályafentartási osztályában és Nagy-Szebenben az osztálymérnökségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatokat legkésőbb 1900. évi szeptember hó 15-én déli 12 óráig kell benyújtani, alulírott üzletvezetőség általános osztályánál.

Az ajánlatokat egy koronás, az ajánlat mellékleteit ivenkint 30 filléres bélyeggel ellátva, lepecsételve és a következő felirattal kell benyújtani:

„Ajánlat az alvincz-nagy-szebeni vonalon ujonnan létesítendő 3 órház és azok melléképületeire.

Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1900. évi szeptember hó 14-én déli 12 óráig, 700 azaz Hét-száz korona bánatpénzt kell a magy. kir. áll. vasutak aradi üzletvezetőségének gyűjtőpénztáránál akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapírokban letenni. A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számítatnak, de névértéken felül számításba nem vétetnek. Csak idejekorán beérkezett írásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául.

Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térti vevényvel adandók fel.

Aradon, 1900. augusztus hó.

Az üzletvezetőség.

Utánnomás nem díjazatik.

Magy. kir. államvasutak üzletvez. Aradon.

23089—1900. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak a kizárólag Mária-Radna, kizárólag tövisi, a piski-petrozsény-lupényi, piski-vajdahunyadi, gyulafehérvár-kénesdi összesen 348 km. hosszú vonalain:

használatban levő összes szolgálati óráknak 1901. évi jan. hó 1-től számított 3 éven át jó karban tartása, javítása és szabályozása iránt ezennel pályázatot hirdetünk, minél fogva felhívjuk a pályázni kívánó és iparendelőlyel bíró órasokat, hogy 1 koronás bélyeggel ellátott és „Ajánlat a pályáórak jókarban tartására 23089—1900. I. szhoz” feliratu borítékba zárt ajánlataikat lepecsételve 1900. évi szeptember hó 18-án déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének általános (I.) osztályánál nyujtsák be.

Bánompénz fejében 100 korona azaz egyszáz korona készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban legkésőbb 1900. évi szeptember hó 17-ikének déli 12 óráig alulírt üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál Aradon leteendő.

Takarékpénztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el.

Ezen feltételektől eltérő, vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok között a választás szabadon, a megajánlott összegre való tekintet nélkül történik.

A szerződési feltételek alulírt üzletvezetőség I. osztályánál a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők illetve kívánatra postán megküldetnek; feltételezzük tehát ajánlattevőkről, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Aradon, 1900. augusztus hó 27.

M. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége.

(Utánnomás nem díjazatik.)

621—1899. sz. V. 525/13.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróóság V. 525/12—1899. sz. végzése által Dengl Béla végrehajtató javára, Bánfi József és neje ellen 82 kor. 66 fill. tőke és járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 456 koronára becsült butorokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, Pécskai-ut 1/a sz. alatt leendő eszközzésére 1900. évi szeptember hó 12-ik napjának d. u. 4 óraja határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-czik 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1900. évi auguszt. hó 28. napján.

Török Dénes,

kir. bir. végrehajtó.
lakik: Simonyi-u. 6.

12684—1900.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város polgármestere mint II-od foku állategészségügyi hatóság Aradváros területén a sertésveszt járványosnak mondotta ki, minélfogva a nagy-mélt. földmivelési m. kir. miniszterium 9300/98. sz. magas rendelete alapján a következőket rendelem.

Az egész város területén levő sertésekre az udvarzárt elrendelem és a sertés tulajdonosoknak meg-

hagyom, hogy sertéseiket az udvarból ki ne hajtsák.

A város területéről trágyát az elzárt udvarokból pedig szalmát és szalás takarmányt kiszállítani tilos.

Arad, 1900. augusztus hó 29-én.

főkapitány távollétében

Green,
alkapitány.

Aradvármegye Állispánjától.

22523—1900. sz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A vármegyei lovaslaktanyában szükségessé vált bontási és kőműves, asztalos és lakatos, továbbá mázoló munkákra f. évi szeptember hó 18-án d. e. 10 órakor a vármegyei állispáni irodában zárt ajánlati versenyárgyalás fog tartatni.

Miről az azon részt venni óhajtok, azon felhívással értesítetnek, hogy fenti nap d. e. 9 órájáig az ajánlatok külön teendő a 2994 korona 93 fillért tevő bontási és kőműves munkákra, külön az 548 koronányi asztalos és lakatos és külön az 1263 korona 30 fillért tevő mázoló munkákra.

Bánatpénzül az ajánlathoz a kikiáltási ár 5%-a készpénz, vagy ovadékképes papirokba csatolandó, s az árendemény szóval is kitüntetendő, valamint azon körülmény is, hogy a feltételeket ismerik, s az államépítészeti hivataltól nyevendő utasításoknak magukat alávetik.

A költségvetés az államépítészeti hivatal helyiségeiben a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Arad, 1900. szeptember 3.

2600

Dálnoki Nagy Lajos,
állispán.

A női szépség emelésére, tökéletesítésére s fenntartására a legkitűnőbb, teljesen ártalmatlan, vegyírt és zsírmentes készítmény a

Margit-Crème.

Rövid idő alatt szünteti szepőt, májfoltot, pattanást, bőrtakát (mitesser) és minden más bőrbajt. Kiszimítja a ráncokat és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is üdöbűjös arczszínt kölcsönöz.

Hamisításoktól óvakodjunk. Vannak értéktelen utánzatok és hamisítások, melyek a lehetőségig hasonló alakban, kiállításban és árban kerülnek forgalomba, sőt a használati utasítás és hirdetési szöveg is az enyémnek másolata. Az ilyen utánzatoktól tessék óvakodni és csakis oly készítményeket elfogadni, melyek czimeres védjeggyel vannak lezárva. — Készítményeim a nméltóság m. kir. kereskedelmi miniszterium által 4960. sz., valamint az osztrák kereskedelmi miniszterium által 41.104. sz. védjeggyel láttattak el. Legkiválóbb orvosi tekintélyek által ajánlatnak. Felelőseget csakis az én általam forgalomba hozott készítményekért vállalom.

A Margit Crème, miként az országos m. kir. chemiai intézet és központi vegykezleti állomás vizsgálatai bizonyítják, higgyant, ólmot nem tartalmaz. tehát egy teljesen ártalmatlan vegykezítmény. — Ára 50 kr., nagy 1 frt. szappan 35 kr., puder 60 kr., arczviz 50 kr., fogszappan 50 krajczár.

Üres tégelyek vissza nem vétetnek, sem meg nem töltetnek.

Gutori Földes Kelemen

gyógyszertára és vegyészeti laboratoriuma Aradon.

Hamisításoktól óvakodjunk, csakis törvényes védjeggyel ellátott dobozok valódiak.

Kapható minden gyógyszertárban és illatszerekkereskedésben.

KASSOWITZ FÜLÖP

férfi-, fiu- és
gyermek-ruha
≡raktára≡

ARADON, Andrassy-tér 9., a Minorita-templommal szemben.

Mérték utáni megrendelések pontosan és izlésesen eszközöltetnek.

Zűzijátékok!

mindenféle rakéták, színes görög-
tüzek nagy választékban kaphatók

DÜRR GUSZTÁV

fűszer- és csemegekereskedése

Arad, József főherceg-út 2. sz.
Az „Arany szarvas”-hoz.

2195—1900. tkv. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A pécskai kir. bíróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Kapra Jelicza és Kapra Mária szemlaki lakosok önkényes árverési ügyében az aradi kir. törvényszék, a pécskai kir. járásbíró területén lévő, Szemlak községben fekvő, a szemlaki 714 sz. tjkvben A. I. 1. 3. 7. 8. 9. 10. sorsz. a. ingatlanoknak Kápra Feliczát és Kápra Máriát illető hányadára, vagyis az ingatlanok $\frac{2}{6}$ -od részére 1406 koronában, az ugyanazon

tjkvben + 1. sorsz. a. ingatlanok szintén Kápra Feliczát és Máriát illető hányadára vagyis $\frac{2}{6}$ -od részére az árverés: 84 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1900. évi október hó 1. napján délelőtti 10 órakor, Szemlak község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át, vagyis 140 korona 60 fillért, illetve 8 korona 40 fillért készpénzben, vagy az 1881. LX. törvénycikk 42. §-ában

jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Pécskán, a kir. járásbíró, mint tkvi hatóságnál 1900. évi június hó 11-ik napján.

Dr. Jakó,
kir. albiró.

Huzás már holnap.

$\frac{1}{8}$ vételsorsjegy
20.— kor.

VI. sorsjáték.

6. osztály.

$\frac{1}{2}$ vételsorsjegy
80.— kor.

Húzás: 1900. szeptember 12-től október 10-ig.

Főnyeremény kedvező esetben:

EGY MILLIÓ KORONA.

Osztálysorsjegyeket ajánl:

az „Aradi ipar- és népbank” pénzváltó üzlete

Fehér kereszt épület. Telephon 100. szám.

2567

$\frac{1}{4}$ vételsorsjegy
40.— kor.

$\frac{1}{1}$ vételsorsjegy
160.— kor.

BRASSAY TESTVÉREK

derékfűzők nagyraktára

Aradon, Forray-utca.

Ajánlják az őszi idényre

drill, áttört, battiszt, csipke, selyem, Masztik és Köper

≡ fűzőjeit. ≡

A raktár tulhalmozottsága folytán rövid fűzők félárban adtnak el.

Az őszi idényre

megérkeztek a legujabb fűzőnek való szövetek, melynek szíves megtekintésére felhívjuk a n. é. hölgyközönséget.

Fűzők javítását és tisztítását elvállaljuk.

Tisztelettel

BRASSAY TESTVÉREK.

Hirdetmény.

A kedvezményes boritaladó fizetésére igényt tartó szőlős gazdák ezennel felhivatnak, miszerint a házi fogyasztásra szánt bormennyiségüket az 1892. évi XV. t.-cz.-re való hivatkozással f. évi szeptember hó 15-ig a fogyasztási adófelügyelő-égnél bejelentésük.

Arad, 1900. augusztus hó 17-én.

Varjassy Lajos,
tanácsnok.

Mayfarth-féle

Mobile-rendszerü

szőlőprések

és zúzó

jutányos áron

kaphatók:

Pollák Gyula és fia

özégnél 2580

Arad, József főherceg-út 11. sz.

Értesítés!

Van szerencsém az igen t. vevőimnek tudomására adni, hogy már a

kolbászka
(virsli)

árulást megkezdettem, ugyszinte

legszebb és legjobb

Quargli

(sajtoeska)

nagyban és kicsinyben legolcsóbb árban nálam kapható:

Rothstein Mór

ARAD,

fűszer- és csemegekereskedése

Szabadság-tér 3. 2508

Telefon: 850.